

STRATEGIJA RAZVOJA IN TRŽENJA TURIZMA
V DOLINI SOČE

prostorski vidiki

kazalo	3	povzetek	4	uvod	5
predstavitev regije	6	prostorska strategija	12	študije primerov	26
ureditev območja trdnjave hermann	30	ureditev poti ob koritih soče	76	prenova objekta v breginju	106
prenova bunkerjev na planini polog	150	bibliografija	188	kolofon	189

Povzetek

Pričujoča prostorska strategija se ukvarja s trajnostnim razvojem grajenega okolja in njegovim vplivom, ne samo na okolje, ampak, na celoten spekter, ki ga opredeljuje 17 ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

Izbrani 4 projekti poskušajo ilustrirati na kakšen način lahko sledimo načelom trajnostne gradnje. Od same zasnove, pozicije v prostoru do izbora materialov. Projekti so namenoma narejeni iz različnih materialov, ki se nanašajo na njihovo specifično lokacijo in program. Projekti so tudi prikaz, na kakšne načine lahko z različnimi materiali in njihovo uporabo zmanjšamo vpliv na okolje. Cilj je, med drugim, zmanjšanje emisij za več kot 50%.

Seveda je za uspešnost implementacije prostorske strategije potrebno spremeniti način delovanja, ki mora postati trajnostni. S tem pa postati spodbudno okolje za domačine in atraktivno za obiskovalce.

Prostorski vidiki k Strategiji razvoja in trženja turizma Doline Soče 2025+

Prostorska strategija ima znotraj Strategije razvoja in trženja turizma Doline Soče 2025+¹ posebno mesto, ker narekuje konkretne prostorske rešitve. Prostorska strategija je integralni del Strategije razvoja in njun skupni fokus na trajnostem razvoju je ključni del za boljšo prihodnost sonaravnega bivanja za nas in predvsem za naše zanamce.

Vedno, kadar posegamo v prostor, je to enkratna in permanentna transformacija ene najredkejših in najpomembnejših resursov. Ravno zato je način na katerega posegamo v prostor izredno pomemben. To je še posebej pomembno v okolju Doline Soče, kjer se turistična infrastruktura v zadnjem času zelo razvija.

Namen te prostorske strategije je pokazati primere dobre prakse, vzpostaviti osnovna pravila igre in na konkretnih primerih pokazati na kakšen način lahko delujemo, gradimo in na ostale načine posegamo v prostor. Destinacija, ki ima v svojem jedru trajnostni razvoj, mora na tak način delovati tudi v obravnavanju prostora. Za doseganje celostnih trajnostnih rešitev pa partikularni pristop ni dovolj. Strmenje k trajnostnem razvoju pomeni delovati v najširši sferi; od ustvarjanja novih delovnih mest, izobraževanja, spodbudnega okolja za domačine do atraktivnih storitev za obiskovalce.

Prostorska strategija poskuša nasloviti in slediti vsem 17 trajnostnim ciljev Združenih narodov² znotraj grajenega okolja. To pomeni, da vsak poseg v prostor postane del večje sestavljanke, kjer je boj proti lakoti in ustvajanje novih delovnih mest ter upravljanje z odpadki in zmanjševanje vplivov na okolje medsebojno odvisno eno od drugega. Seveda je potrebno vse cilje evalvirati in se do njih opredeliti znotraj za nas relevantne situacije.

Sledenje osnovnim načelom trajnostne gradnje³ pomeni velik odklon od tradicionalnega pristopa in pomeni velik angažma vseh deležnikov od projektantov, izvajalcev, naročnikov in seveda politikov. Cilj je nenazadnje zelo visok: zmanjšanje emisij za več kot 50%.

Zaveza k trajnostnem pristopu je abicijozna in kot taka vredna vsakega truda. Skupaj zmoremo skleniti krog in narediti odklon od tradicionalne linearne ekonomije k trajnejši ciklični ekonomiji in za nami pustiti čim manjši odtis.

¹ Priprava *Strategija razvoja in trženja turizma Doline Soče 2025+*, Konzorcij izvajalcev: K&Z, Svetovanje za razvoj d.o.o. (področje razvoja, naložb in projektov) Slavka Zupan, NEA CULPA d.o.o. (področje marketinga in razvoja v turizmu), Neja Petek, Petra Goneli, GOODPLACE d.o.o. (področje razvoja v turizmu) Jan Klavora, Presledek. (področje arhitekture in prostora) Vid Zabel, Martin Kruh

² <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

³ glej stran 23

Predstavitev regije

Območje doline Soče je gorata pokrajina na meji med Julijskimi Alpami in Mediteranom. Vijugava in ozka dolina Soče z vsemi svojimi stranskimi dolinami se postopoma razleze proti Jadranskemu morju. Dolina je seveda le del mozaika obravnavanega območja. Visoke alpske doline, ki povezujejo dolino Soče z visokogorskim svetom dajejo območju izrazit neokrnjen karakter. Ta dihotomija pokrajin in poselitveni vzorci postavljajo okvirje za razvoj specifičnih družbenih aspektov, ki regijo postavljajo v edinstven položaj na območju Alp.

Občina Bovec

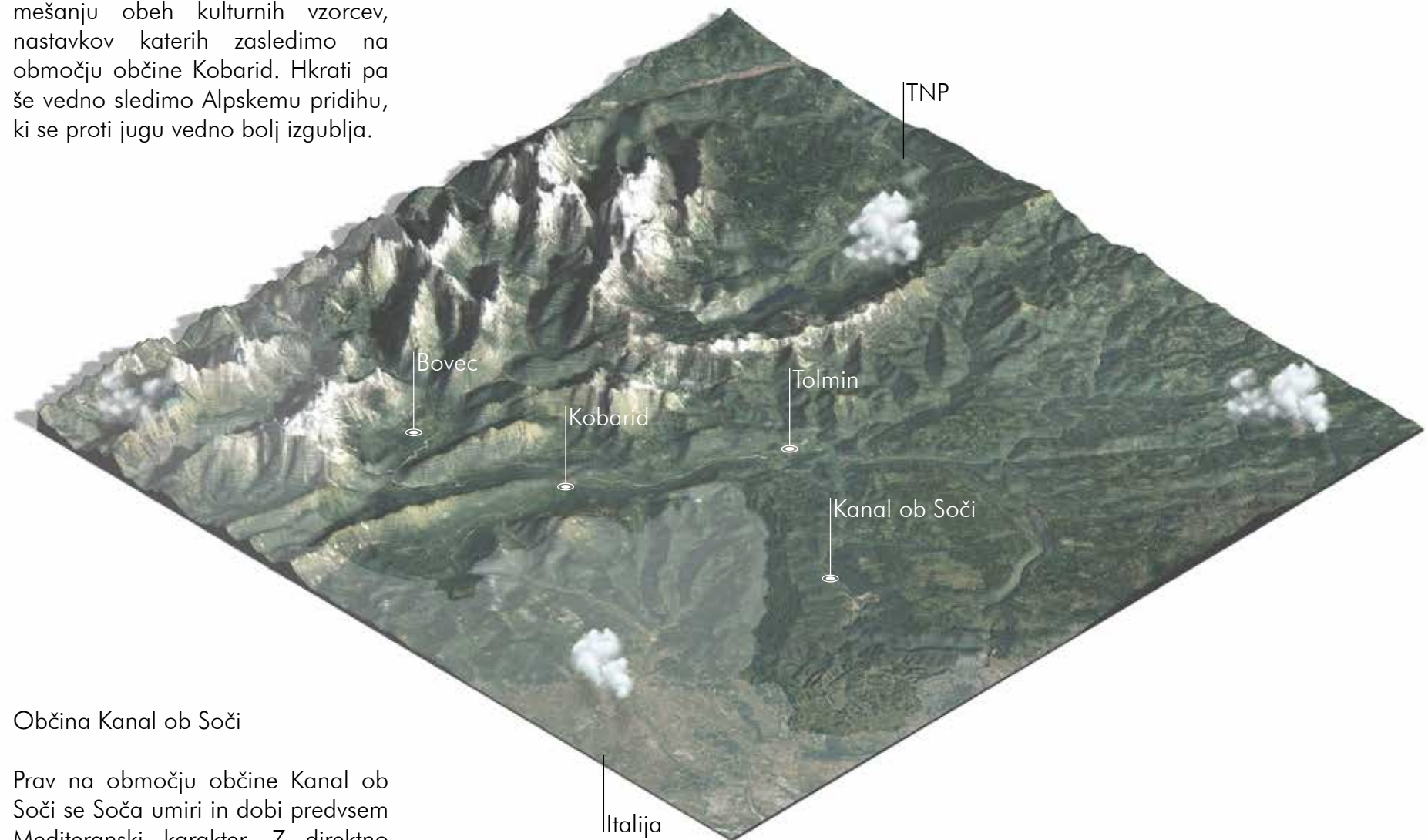
Občina Bovec ima najbolj alpski pridihi med obravnavanimi občinami, ki ga definira njena lega med osrčjem Julijskih Alp na eni strani in stisnjeno kotanjo z dolino Učje na drugi strani. Pri sotočju reke Soče in Koritnice se pokrajina razleze v Bovško kotlino.

Občina Kobarid

Na območju občine Kobarid se sprememba v pokrajini, ki postaja proti jugu vedno bolj široka, bere predvsem skozi poselitveno prostorske vzorce, kjer se čuti močan vpliv na furlanske kulture. Po drugi strani, pa ravno mešanje alpskih in mediteranskih vzorcev pripelje do izredno kvalitetnega in specifičnega avtohtonega kulturnega izročila.

Občina Tolmin

V občini Tolmin lahko govorimo še o bolj izrazitem in izpopolnjenem mešanju obeh kulturnih vzorcev, nastavkov katerih zasledimo na območju občine Kobarid. Hkrati pa še vedno sledimo Alpskemu pridihi, ki se proti jugu vedno bolj izgublja.

Občina Kanal ob Soči

Prav na območju občine Kanal ob Soči se Soča umiri in dobi predvsem Mediteranski karakter. Z direktno navezavo do Padske nižine preko Goriških Brd na eni strani in po dolini Soče do Nove Gorice na drugi strani se kulturno naveže na prostor Mediterana. Hkrati pa se preko doline Soče navezuje na prostor Alp.

Tipična gradnja

Na območju Doline Soče lahko govorimo o več različnih stavbnih tipih. Različni stavbni tipi in naselitveni vzorci predvsem odražajo karakter pokrajine in navezavo na sosednja območja (Benečija, Furlanija, Alpe, itd.) Na območju Doline Soče gre predvsem za spajanje dve različni vplivni območji Alp in Mediterana.

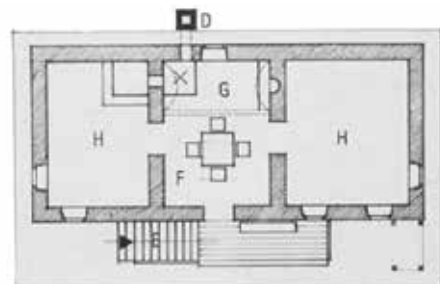
V glavnem ločimo dva stavbna tipa: bovško trentarski tip in kobariško tolminski tip¹.

Bovško trentarska hiša² se z nekaj manjšimi variacijami pojavlja od naselja Žaga do Predela in Vršiča. Gre za hišo, ki sedi na vrhu hleva z zunanjimi stopnicami in ganjkom. Objekt je razdeljen v tri funkcionalne enote, ki so razdeljene po nadstropjih. Spodnja etaža je gospodarski del s hlevom. Zgornja etaža je stanovanjski del. Pod streho se je spravljalo seno.

Tipične hiše so ohranjene v takšni obliki le vzhodno od Bovca, predvsem v Trenti.

0 1 3m
| | |

osnovni tip - enojna podolžna hiša z ganjkom

tipična hiša v Zadnji Trenti

vir: Kajzelj, M.: *Bovška hiša, Ljudsko stavbarstvo od Učje od Trente*

vir: osebni arhiv

Kobariško tolminska hiša³ se z vsemi svojimi variacijami nahaja južno od naselja Žaga vse od Mosta na Soči. Stavbe tega tipa sledijo tradicionalni obliki razvoja širšega mediteranskega stavbnega tipa, delno z vplivi alpskega kulturnega prostora. Mešanje obeh vplivov se izkazuje v dodajanju in združevanju posameznih stavbnih enot domačije. Stavbna kritina z značilno mediteransko streho in rezljanimi napušči. Okoli vrat in oken se uporabljajo kamniti portali in okenski okvirji. Tudi pri tem stavbnem tipu se po večini pojavljajo zunanja stopnišča z ganjkom. Ganki praviloma potekajo po celotni daljši fasadi.

Večina stavbnega fonda je bila uničena med 1. svetovno vojno in po vojna obnova je za popravilo uporabila tudi neavtohtone materiale in elemente. Ob modernizaciji stavb so te z raznoraznimi prizidki uničile avtohtono arhitekturo. Tipične avtohtone zgradbe so torej zelo redke.

rekonstrukcija tipične hiše v Breginju

rekonstrukcija tipične hiše v Breginju

vir: osebni arhiv

¹ nomenklatura tipov sledi uporabi izrazov Triglavskega narodnega parka.
² celoten opis povzet po: Miroslav Kajzelj, *Bovška hiša, Ljudsko stavbarstvo od Učje do Trente*, Debona, Ljubljana, 1997

³ opis povzet po: Marvy Lah-Sušnik, Bojan Klemenčič, *Spomeniškovarstvene podlage za urbanistično urejanje v občini Tolmin*, Varstvo Spomenikov 31, 1989

45%
globalnih
emisij lahko
pripišemo
produkciji
materialov,
dobrin, hrane
in upravljanju z
zemljo

9% globalnih emisij
pripeva gradbeni sektor

12% globalnih emisij
prispeva proizvodnja
osnovnih materialov za
gradnjo (jeklo, aluminij,
cement in plastika)

Kam naprej?

SKOLSTREJK
FÖR
KLIMATET

Trajnostni cilji

17 trajnostnih ciljev Združenih narodov reprezentirajo aspiracije narodov po boljši in trajnostni prihodnosti. Cilji, ki so med sabo močno prepleteni, opozarjajo globalne probleme, ki jih moramo nasloviti skupaj, tudi tiste, ki so povezani z revščino, lakoto enakostjo, pravičnostjo itd. Da bi dosegli vse cilje, moramo vsa naša prizadevanja usmeriti k zadoščanju vsakega posameznega cilja do leta 2030.

Kljub temu, da se na prvi pogled zdi, da prostorske in grajene strukture ne naslavljaajo vseh ciljev in da za prostor doline Soče vsi cilji ne pridejo v poštev, je ravno njihova medsebojna povezanost ključna za doseganje in naslavljanje vseh ciljev.

Grajeno okolje je velik deležnik pri konzumaciji energije, naravnih resursov in proizvodnji odpadkov. Način kako gradimo, vpliva na naše okolje, zdravje in socialne odnose.

Cilj te strategije je ilustrirati in inspirirati arhitekta in lokalne odločevalce, ki so udeleženi v grajenem okolju, da postanejo del skupnega izziva.

Realizacija boljše, trajnostne prihodnosti je v rokah vsakega izmed nas.

▲ označene cilje lahko direktno naslovimo v grajenem okolju. Seveda se je treba zavedati, da so cilji medsebojno povezani; z naslavljanjem enega običajno naslavljam tudi ostale.

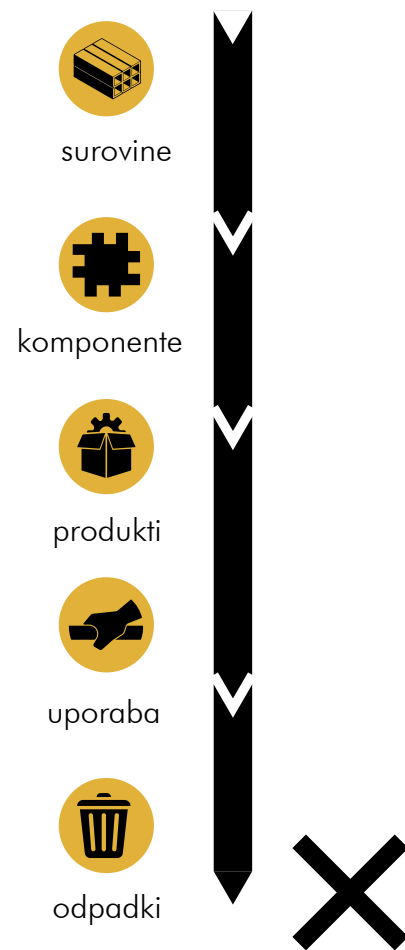
Prehod iz linearne ekonomije

Trenutni ekonomski model sestoji, poenostavljeno rečeno, iz enostavnega trikotnika vzemi-ustvari-zavrži. Vzamemo surovine iz zemlje zato, da proizvedemo produkte, ki jih uporabljamo. Ko teh produktov ne potrebujemo več, jih preprosto zavržemo. Trenutni sistem v takem obsegu ne deluje več ne za podjetja ne za ljudi in najpomembnejše ne za okolje.

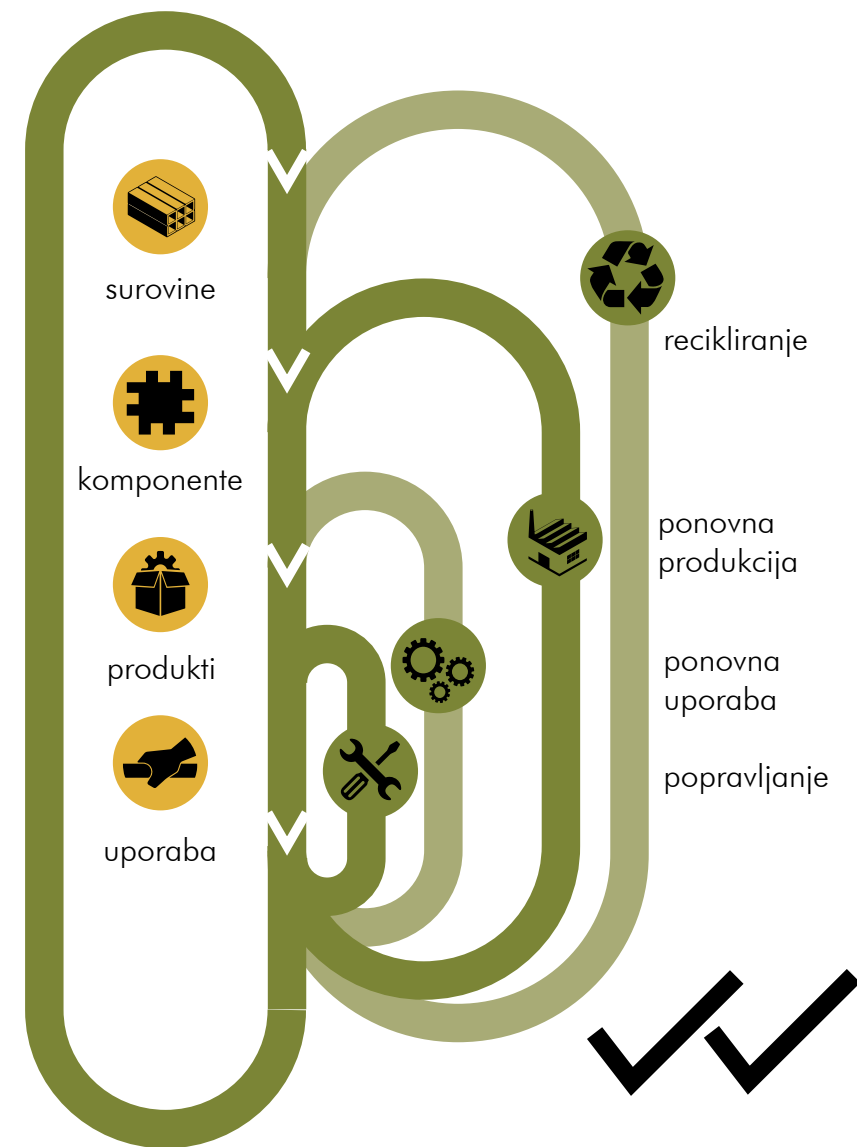
Transformirati moramo vse elemente trenutnega ekonomskega modela: kako upravljamo z viri, kako proizvajamo in uporabljamo produkte in kaj se zgodi z materiali potem. Šele takrat lahko ustvarimo uspešno ekonomijo, ki koristi vsem, znotraj limitov našega planeta.

Ciklična ekonomija je nov način oblikovanja, ustvarjanja in uporabe stvari znotraj meja planeta. Ta bazira na podlagi treh principov; oblikovanje za zmanjševanje odpadkov in onesnaženja, ohranjanje produktov in materialov v uporabi in regeneracija naravnih sistemov.¹

Prostorska strategija in strategija razvoja turizma je osnovni klic in povabilo k soustvarjanju drugačne prihodnosti, kjer je zmanjševanje našega vpliva na okolje v osredju našega delovanja.

linearna ekonomija ▲

▲ ciklična ekonomija

¹ glej: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/what-is-the-circular-economy>

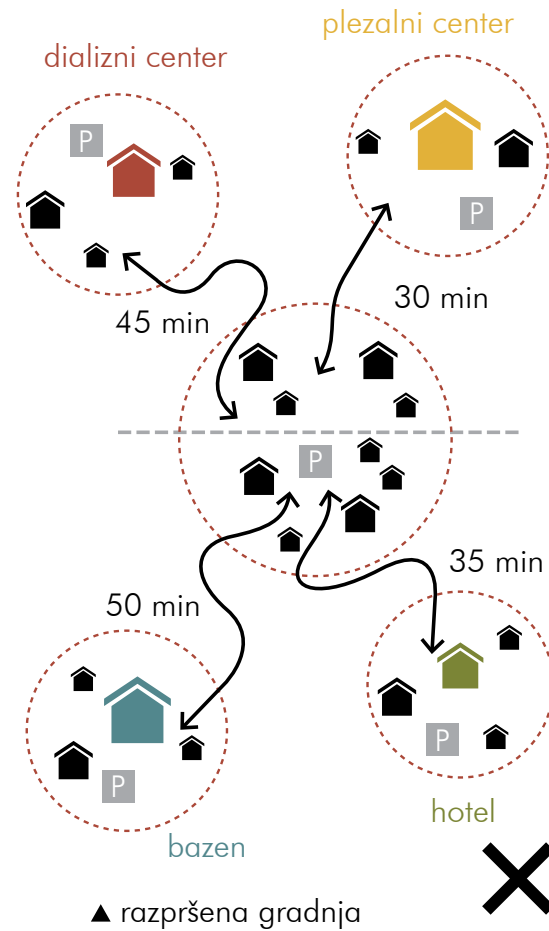
Cirkularna ekonomija

Zgoščevanje naselij

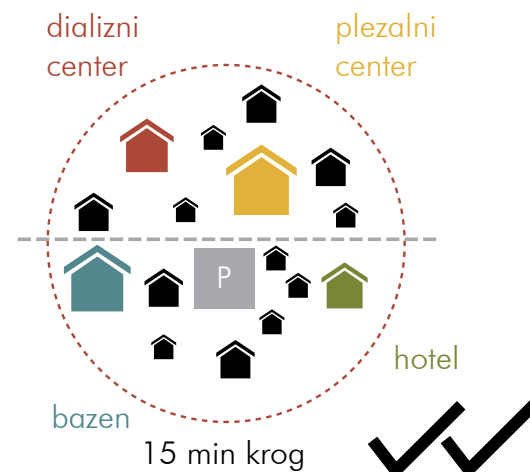
Urbani prostor je glavni fokus optimizacije in reorganizacije v tej prostorski strategiji. Poleg same gradnje objektov je proces urbanizacije z vsemi infrastrukturnimi posegi (napeljava, cestna infrastruktura, ravnanje z odpadki) glavni krivec posegov v okolje.

Podaljševanje infrastrukture je potratno in neučinkovito ter hkrati tudi povečuje prometno obremenitev posameznih raztresenih območij in še bolj posega v kulturno in naravno krajino.

Zgoščevanje naselij pomeni združevanje različnih programov v večja urbana središča. S tem se obstoječo infrastrukturo nadgradi in posodobi; postane lahko bolj učinkovita. Sam urbani prostor pa zaradi pestrosti ponudbe in bližine različnih program postane bolj atraktiven za vse deležnike.

▲ razpršena gradnja

▲ zgoščevanje naselij:
večji športni in javni objekti
v naseljih

Trajnostni pristop

Kako torej graditi na trajnostni način?

Če sledimo smernicam cirkularne ekonomije, se zdi kot da je odgovor na dlani. Graditi na način, kjer se zmanjša vpliv na okolje zahteva predvsem razmislek in implementacijo uporabe materialov, ki podaljšujejo njihovo uporabo skozi sistem recikliranja in večvrednostnega recikliranja¹.

Vse se začne pri t.i. načrtovanju za demontažo, kjer imamo vedno možnost ponovno uporabiti, zamenjati in razstaviti oz. demontirati strukturo. Naslednji korak uporaba materialov, ki zmanjšajo odvisnost od omejenih virov in ponovna uporaba materialov, ki zmanjšujejo odpadke in onesnaženje.

Naslednja zahteva je pametna uporaba virov, predvsem vode in elektrike. Lovljenje deževnice, recikliranje vode in ponovna uporaba odpadne vode so ključ za zmanjšanje porabe vode. Prav enak pristop je potreben pri porabi električne energije, kjer sta pridelava energije in njena minimalna poraba nujni segmenti oblikovanja.

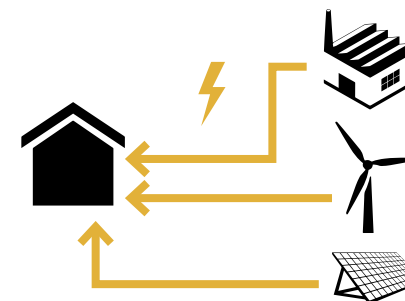
Seveda pri vsem skupaj ne smemo pozabiti na zdravo notranjo klimo objektov. Cilj je zmanjšati emisije za več kot 50%.

▲ uporaba recikliranih materialov in rešitve za razstavljanje

▲ zasnova trajnostne uporabe vode

▲ zasnova trajnostne uporabe električne energije

¹ angl. upcycling se prevaja kot večvrednostno recikliranje in angl. downcycling se prevaja kot manjvrednostno recikliranje, po mnenju Terminološke sekcije ZRC SAZU.

Nizek ogljični odtis

Gradnja je sama po sebi invaziven proces. Zato je pomembno, da se proces projektiranja / oblikovanja začne in konča z oblikovanjem možnosti, ki zmanjšujejo ogljični odtis.

1. načrtovanje za demontažo:

Gradnja objektov, ki omogoča njihovo demontažo za razliko od porušitve, pripeva predvsem k zmanjšanju onesnaženja in odpadkov, ki jih porušitev oz. konec življenjskega cikla zgradbe prinese. Z načrtovanjem za demontažo lahko v dobršni meri posamezne elemente ponovno uporabimo ali pa z njimi enostavneje ravnamo po njihovem koncu uporabe. S takšnim pristopom podaljšujemo življenjsko dobo posameznega materiala in hkrati zgradb, ki so načrtovane na takšen način, ker so med drugim, lažje za vzdrževanje.

2. izbira trajnostnih materialov:

Izbira trajnostnih materialov pomeni, da je treba analizirati celoten življenjski cikel materiala od pridobivanja surovin, do vgradnje in kasnejše ponovne uporabe ali uničenja. Pri tem ciklu sta poraba energije in ogljični odtis posameznega produkta / materiala izredno pomembna. Predvsem velja izbirati materiale, ki nadomeščajo največje onesnaževalce: cement, jeklo, aluminij in plastika. Primerne alternative so naštetje v desnem stolpcu. Eden od ukrepov je preverjanje potnega lista posameznega produkta oz. materiala.

Rastlinski gradbeni materiali:

- rastlinska vlakna
- masivni les
- naravna lepila

Rastlinski gradbeni materiali:

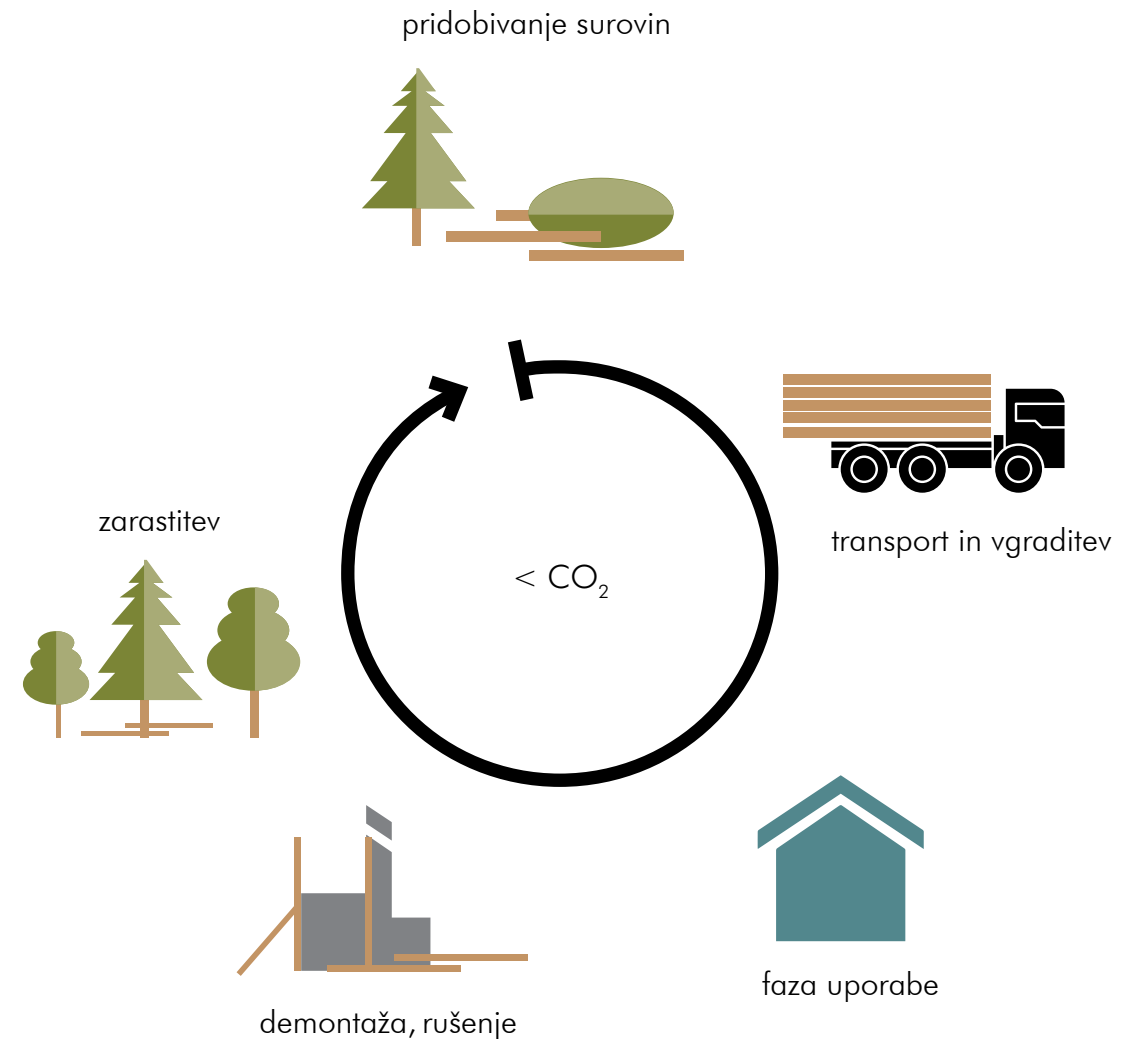
- ovčja volna

Mineralni gradbeni materiali:

- naravni kamen
- glina in ilovica
- žgana in sušena opeka
- šamotna moka
- apno

vir: Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije, Posoški razvojni center, 2014

▲ življenjski krog gradbenega materiala

Bovec

trdnjava Hermann

Kobarid

Breginj

korita Soče

planina Polog

Tolmin

UREDITEV OBMOČJA TRDNJAVE HERMANN

Lokacija

Območje obdelave je tik ob glavni cesti med Logom pod Mangartom in Bovcem. Gre za območje trdnjave Kljuže, ki je bila del obrambnega sistema Avstro-Ogrske pred 1. svetovno vojno. Spodnja trdnjava trenutno programsko sameva. Obstoječa pot s tunelom je v razmeroma urejenem stanju. Zgornja trdnjava je bila med 1. svetovno vojno močno bombardirana in deloma porušena.

Celotna trdnjava je sicer v dokaj dobrem stanju in jo je za potrebe obiskovalcev potrebno le delno sanirati.

Na jasi pred trdnjavo se lahko v pokrajini opazi sledi eksplodiranih granat, ki so za sabo pustile sedaj že zaraščene kraterje. Ob sami poti je več bunkerjev in karavel, ki bi se jih dalo ustrezno prezentirati in določene tudi nadgraditi. Posebno pozornost si zasluži strma "plezalna" pot, ki povezuje zgornji nivo s spodnjim in poteka preko starih železnih spon.

Vstopni plato med cesto in steno ob poti je idealno mesto za informacijsko točko in vstopni objekt pred začetkom "plezalne" poti in tunela preko katerih se dvignemo proti zgornji trdnjavi.

vir: osebni arhiv

vir: arhiv presledek

Reference

Franzensfeste na Južnem Tirolskem je bila pomembna trdnjava v obrambnem sistemu avstro-ogrske, ki pa nikoli ni bila uporabljena v ta namen.

Markus Scherer in Walter Dietl (*Il Forte di Fortezza*, 2008) sta se naloge prenove lotila na nekoliko neklasičen način.

Projekt sestoji iz komunikacijskih rešitev (betonskih stolpov s stopnicami, kovinskih mostov, vstavljenih stopnic itd.). Zdi se, da trdnjava ostaja spomin časa, ki jo bo počasi razžrl. Celotno trdnjavo sta praktično pustila takšno, kot je bila pred posegom.

Materialna enostavnost, uporaba natančno dveh materialov in minimalna intervencija dajeta projektu širino. Komunikacijski volumni iz vidnega peskanega betona se skoraj zlijejo z obstoječo zgradbo. Pa vendar je minimalna razlika dovolj, da razberemo, kaj je bilo dodano. Obstoječa trdnjava pa tako stopi v še bolj dominantno vlogo in ospredje, kar je bil tudi namen projekta.

vir: Markus Scherer

Il Forte di Fortezza

Reference

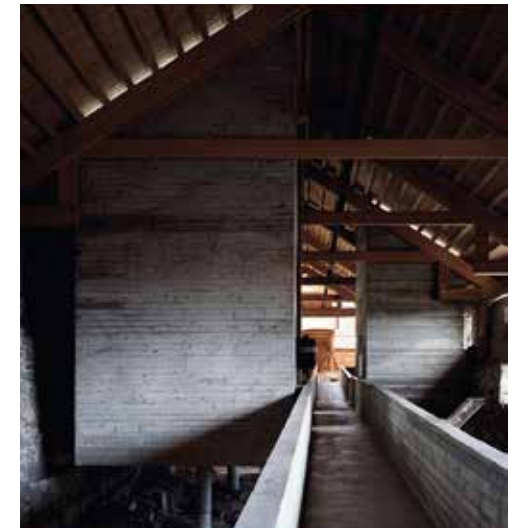
Sverre Fehn pri prenovi obstoječega skednja v muzej (*Hammark Museum*, 1978) skrbno vodi obiskovalca skozi na pol porušeno obstoječo zgradbo. Prenova obstoječega objekta, ki je potekala istočasno kot arheološke raziskave, katere so nemoteno potekale naprej tudi po končani prenovi, se načrtno odmika od obstoječega objekta. Intervencija je vstavljena med ruševine objekta, ki se ga skoraj nikjer zares ne dotakne. Obstoječemu ni bilo nič dodano. Objekt tako ostaja enak kot pred posegom; še naprej je prepuščen propadanju, čeprav je ta proces zaradi nove strehe upočasnilen.

Zdi se, da avtor ne postopa do zgodovine stavbe kot do fakta, informacije, ki obstaja, ampak je njegov pristop le en korak v nadaljnjem procesu zgradbe. Zgradba tako ne ostane zgolj kot spomin.

Izrednega pomena so novi vstavljeni prostori, ki so "prilepljeni" na pot, ki dejansko formira notranji prostor. Vse komunikacije izkoriščajo obstoječe odprtine ter prazen prostor in na noben način ne posegajo v ruševino objekta.

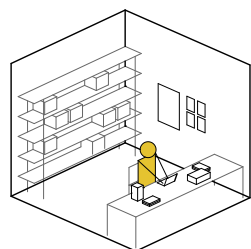
Per Olaf Fjeld zapiše: »Vsaka nova struktura upošteva izvor zgradbe in prejšnje transformacije.«¹ Intervencija namenoma ne polemizira z zgodovino objekta in ga načrtno pokaže točno takšnega, kot je bil pred intervencijo.

¹ Per Olaf Fjeld, Sverre Fehn, *The Pattern of Thoughts*, The Monacelli Press, New York, 2009, str. 112

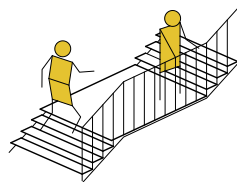

vir: arhiv Sverre Fehn

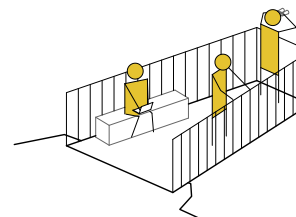
Hamar Museum

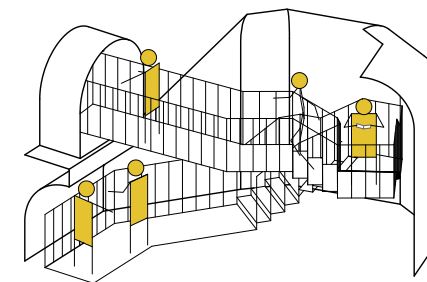
info točka

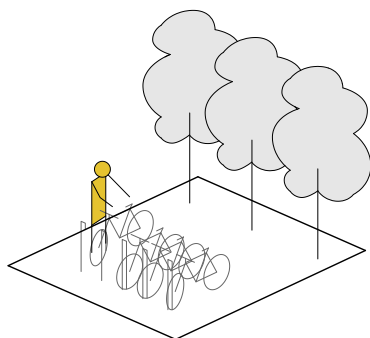
ureditev poti

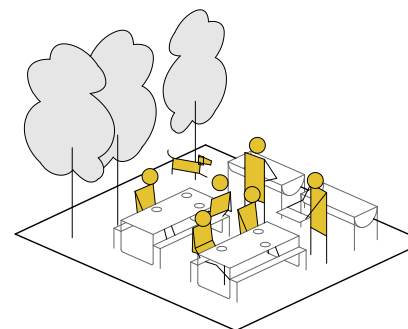
razgledna ploščad

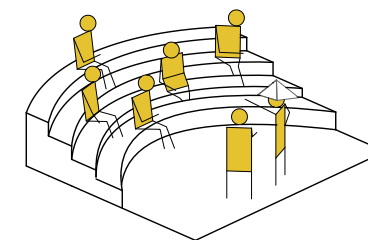
ureditev poti skozi trdnjavo

ureditev parkirišča

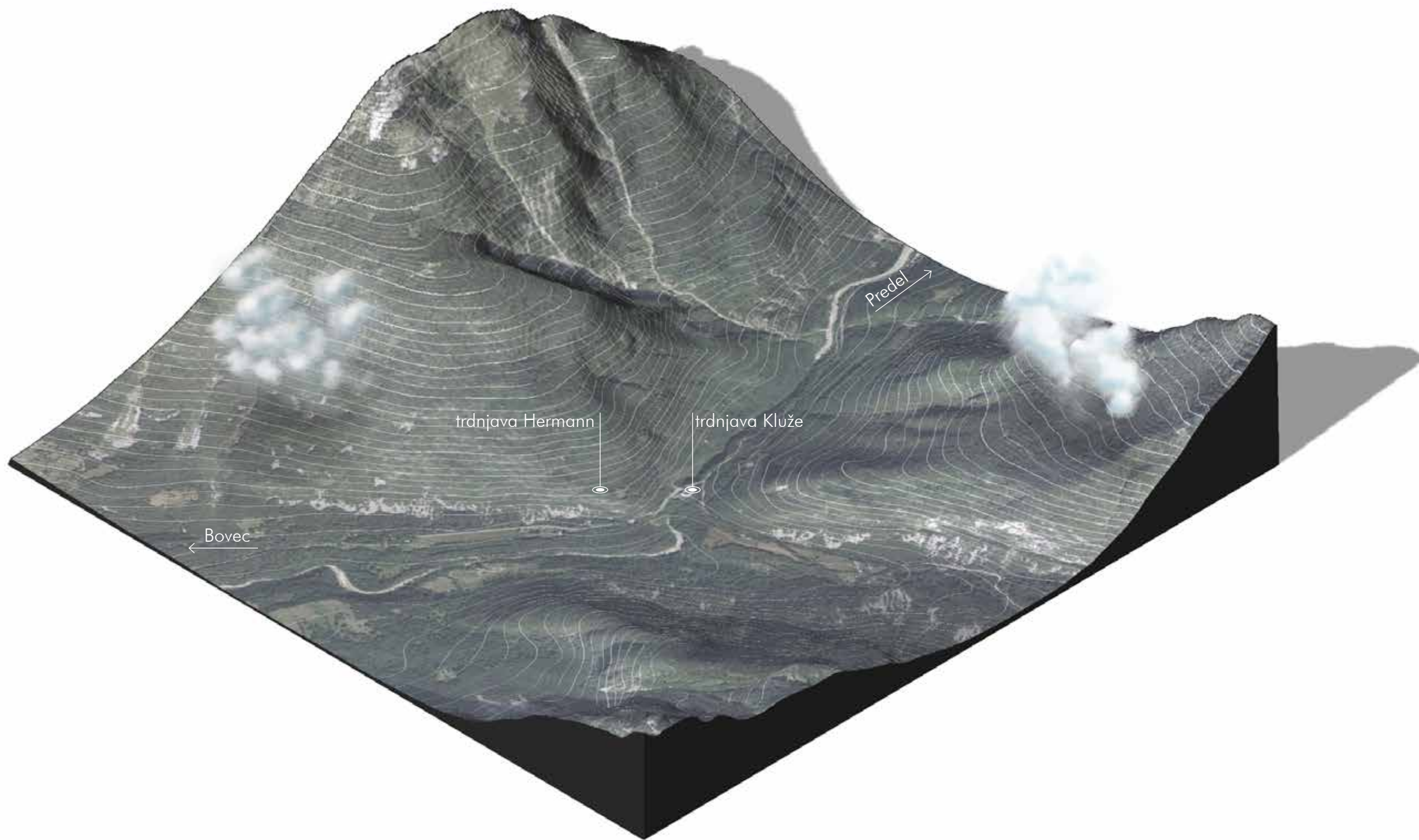

prostor za druženje

zunaniji fleksibilni prostor

▲ programska shema

situacija M 1:1000

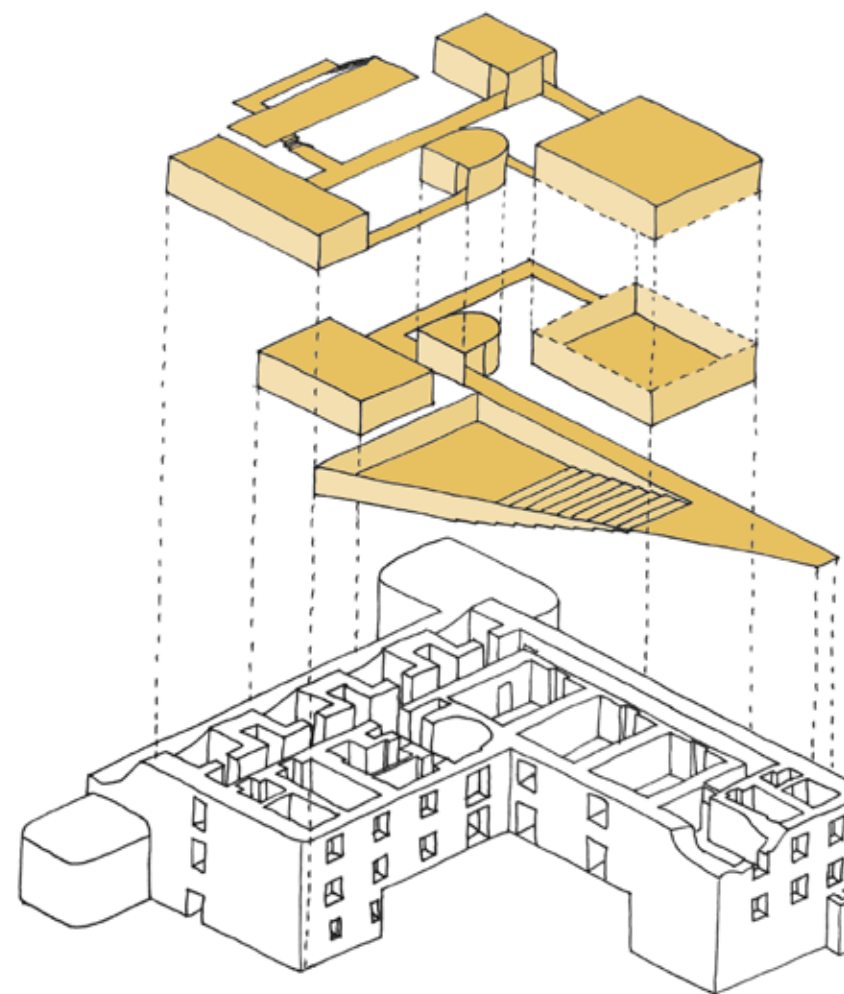
Zasnova intervencije

Glavna tema prenove območja trdnjave Hermann nad Klužami je vstpostaviti večnamenski prostor, ki predstavi zgodbo ruševin in jih postavi v novo luč. Trdnjava tako postane nov hot spot v dolini Soče.

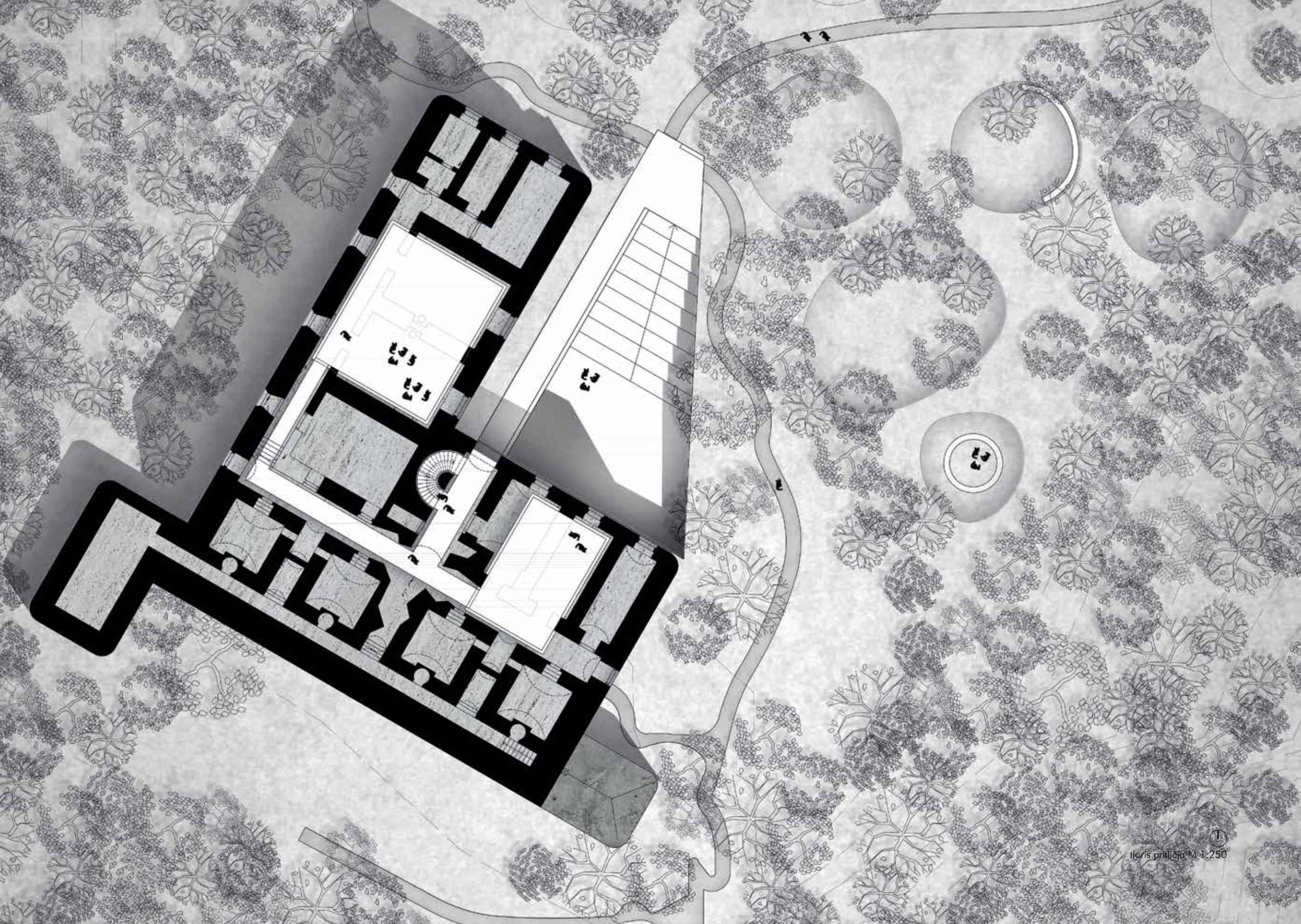
Ureditev območja se začne ob glavni cesti, kjer se uredi vstopni objekt. Obiskovalci se lahko odločijo, da bodo pot do trdnjave Hermann nadaljevali po poti skozi tunel ali po prenovljeni vertikalni kovinski lestvi, ki je urejena v novo ferato.

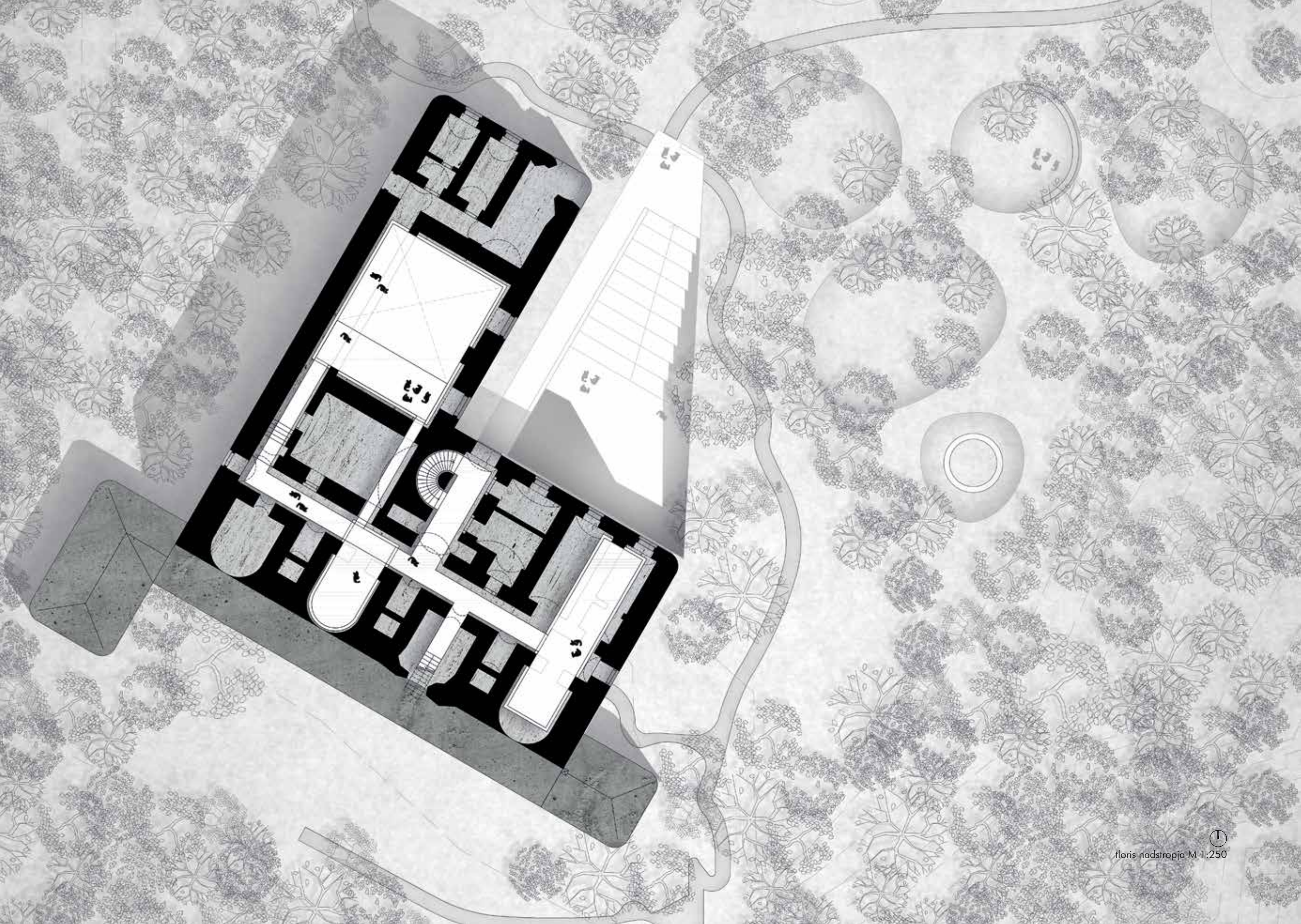
Vstopni objekt deluje kot stolp - orientir, ki pritegne obiskovalčevo pozornost in ga povabi, da se ustavi in spozna zgodbo tega območja. Obe poti se združita v bližini prenovljenega bunkerja, ki se mu doda razgledna točka. Razgledna točka je podaljšek bunkerja in njena funkcija je zgolj uokviranje pogleda na bližnje hribe in dolino proti spodnji trdnjavi Kluže.

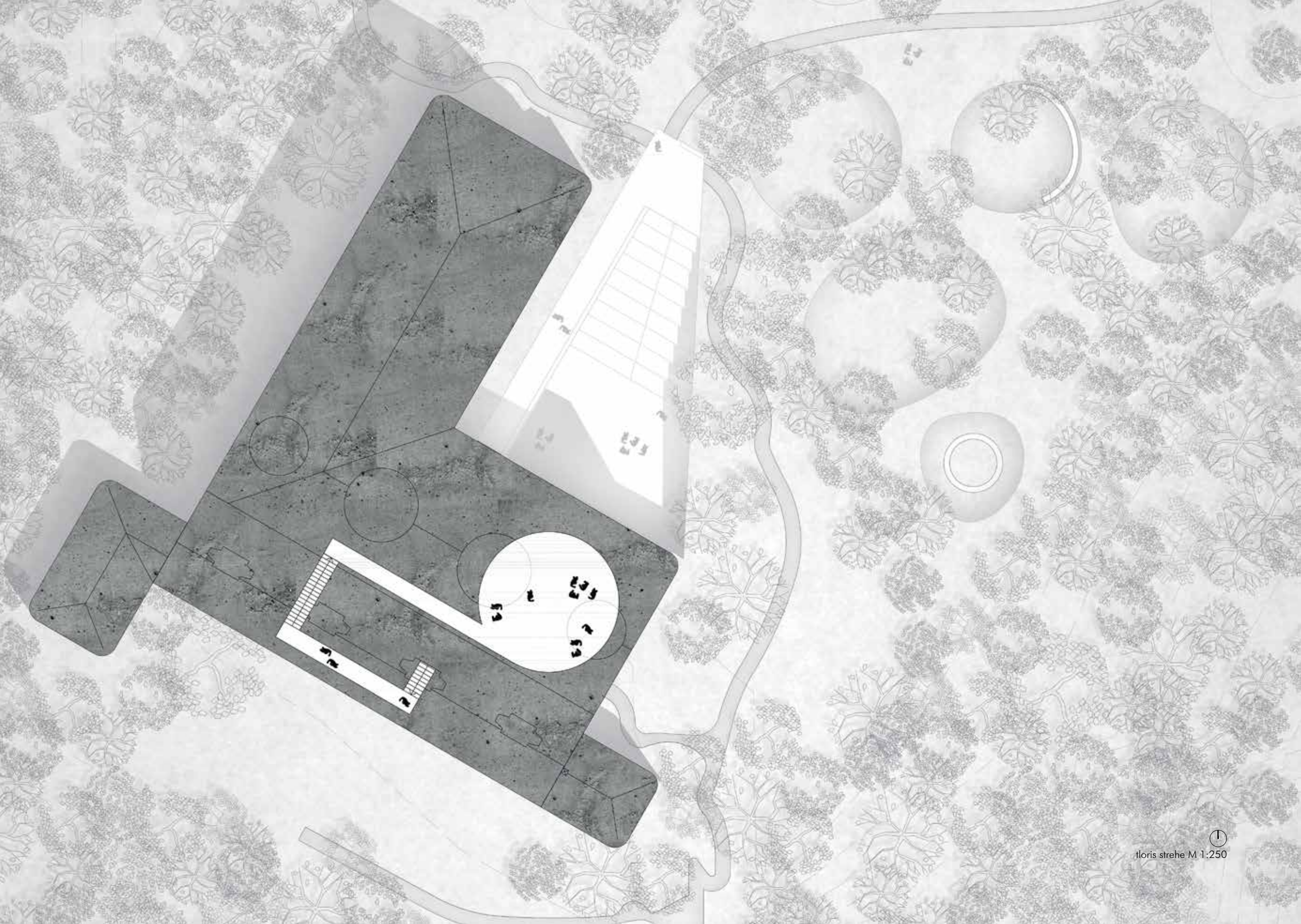
V trdnjavi Hermann se intervencija zgodi kot ureditev poti skozi ruševino, ki z dodanimi volumni vzpostavi prostorsko pot, ki obiskovalcu približa življenje v trdnjavi. Sama trdnjava služi kot mogočna kulisa, kjer se lahko odvije veliko različnih dogodkov, ki trdnjavo ponovno postavijo v zavest obiskovalcev kot prostor srečevanja. Celorna pot kulminira v razgledni točki na strehi trdnjave, kjer obiskovalec dobi priložnost, da se spozna z zgodovinsko pomembnostjo te lokacije.

▲ konceptualna skica

Reference

Arhitekti *ELEMENTAL* so zasnovali svojo intervencijo ob slavni romarski poti *La Ruta del Peregrino* v Mehiki kot betonsko cev, za katero se zdi, da je v nekem čudnem ravnotežju sredi pokrajine. Ta enostavna gesta ustvari prostor, kjer se ljudje srečajo z uokvirjenim pogledom na pokrajino.

Ta paviljon je le eden izmed ostalih ob romarski poti. Serija paviljonov natančno postavljenih v pokrajino tvori prostorsko izkušnjo, ki posebej romanje kot akt darovanja.

Prav lega tega razgledišča na specifični lokaciji ob romarski poti in njegova enostavna prelomljena oblika sta dva elementa, ki med sabo komunicirata in ustvarita posebno prostorsko izkušnjo.

Las Cruces razgledišče

vir: arhiv Iwan Baan

Reference

Pohodniška pot nad dolino reke Inn je zasnovana kot serija objektov. Ti služijo kot točke srečanja, počitka in razdelijo pot na posamezne segmente. Materialnost intervencij izhaja iz obstoječe infrastrukture zaščit pred plazovi, ki so v tej dihi jemajoči pokrajini prisotni.

Posebna pozornost je namenjena vodenju obiskovalcev po poti in kuriranje pogledov na posameznih točkah.

Razgledna ploščad se zdi, da se zareže v teren in hkrati zalebdi nad strmim bregom. Obiskovalca z gesto nizke ograje iz zarjavelega železa (corten) povabi, hkrati pa mu s stekleno ograjo na koncu ploščadi in transparentnim dnom narejenem iz kovinske mreže da občutek sublimnosti in majhnosti v tej gorati pokrajini.

The Path of Perspectives

vir: arhiv Snohetta

Vstopni
opjeht

Trdnjava

Plan razgledne ploščadi M 1:250

Reference

Projekt *Kivik art pavilion* je zgodba o doživljanju narave. Začasni paviljon je sestavljen iz treh betonskih volumnov, ki obiskovalcu predstavijo tri različne aspekte in prostorske izkušnje. Gre za tri teme, ki jih paviljon pozikuša predstaviti. Jama, kjer obiskovalec dobi občutek ukleščene prostora. Oder, horizontalni del, kjer obiskovalec občuti izpostavljenost. Tretji del je Stolp, ki nudi pogled na pokrajino.

Pomembni del projekta je pozicija paviljona v prostoru, kjer se, obkrožen z drevesi, nekoliko ponižno odmakne od njih. Hkrati pa je paviljon, z monomaterialno prezenco, ki je izredno kontrastna njegovi okolici, orientir.

Prostorska izkušnja in materialna prezenca sta tisti dve kvaliteti, ki sta pri tem projektu vredni omembe in na katere se navezuje vstopna točka na območju Kluž.

Kivik art pavilion

vir: arhiv David Chipperfield

Reference

Savna za eno osebo je narejena iz prefabriciranih betonskih elementov, ki so postavljeni en na drugega pri čimer zamiki/odprtine med elementi služijo kot vhod oz. okna.

Materialnost savne aludira na tradicijo Porenja in njegovo rudarsko zgodovino, hrakti pa naslavlja mejo med urbanim in naravo.

Majhnost stolpa z različnimi funkcijami, ki so vertikalno zložene ena na drugo, in odnos do neposredne okolice sta posebej zanimivi.

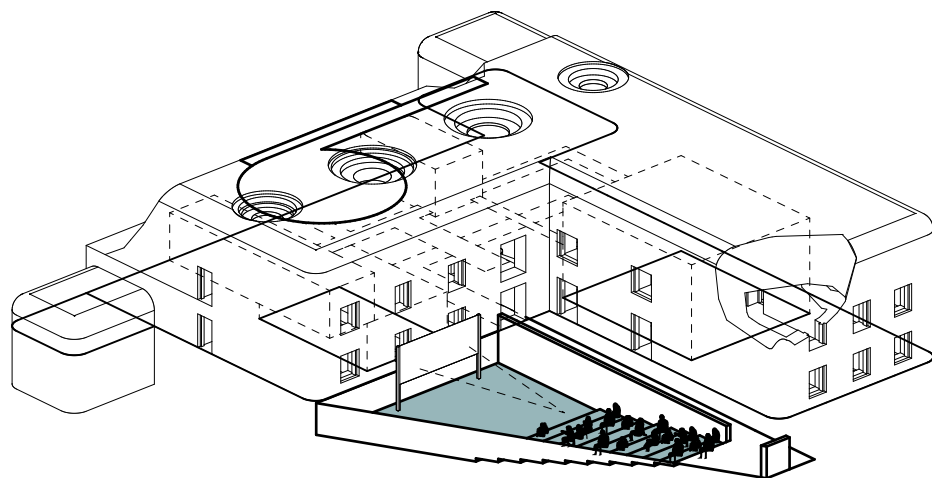
One Man Sauna

vir: arhiv Modularbeat

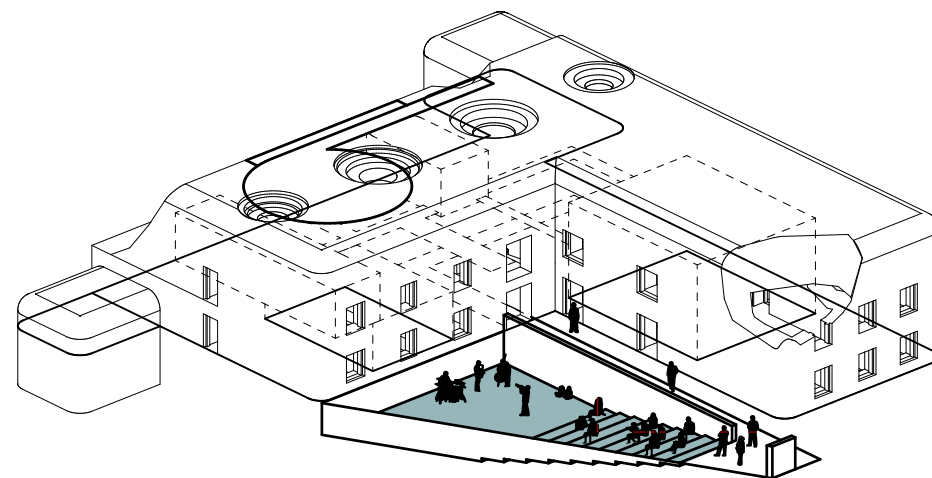

Log pod
Mangartom

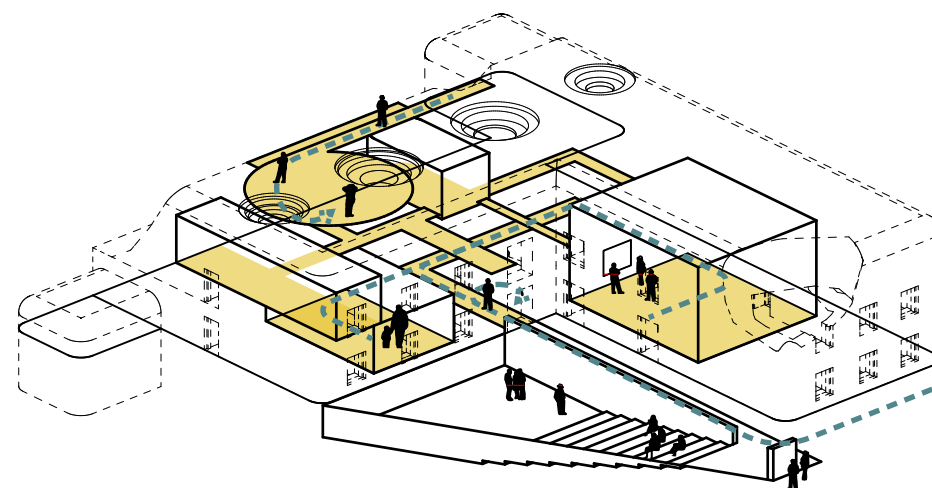
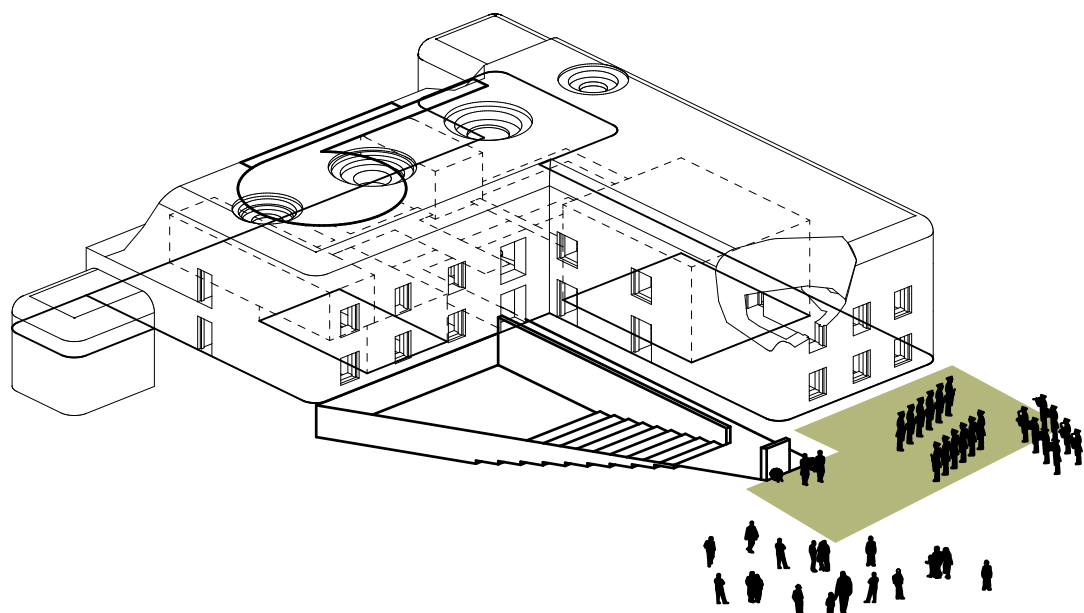
Bovec

▲ otvoritev Bovškega filmskega festivala BOFF
▼ komemoracija ob 105 obletnici konca 1. sv. vojne

koncert v okviru poletnega festivala ▲
organizirano vodstvo po skritih predelih trdnjave ▼

beton
ponovna uporaba: 40 - 80%
tip uporabe: manjvrednostno recikliranje
prihranek CO₂: 42,1 kg/m³

armaturne palice
ponovna uporaba: 80 - 100%
tip uporabe: ponovna uporaba
prihranek CO₂: 29,4 kg/m²

leseni profili
ponovna uporaba: 90%
tip uporabe: ponovna uporaba
prihranek CO₂: 9,1 kg/m²

1 Vsi podatki o prihranku CO₂ izhajajo iz naslednjih virov:
- <https://www.recycling-magazine.com/>
- <https://www.woolmark.com/>
- Ditte Lysgaard Vind, Anders Lendager, *A Changemaker's Guide to the Future*, RealDania, 2019
- Nayana A Y, S. Kavitha, *Evaluation Of CO2 Emissions For Green Concrete*, International Journal of Civil Engineering and Technology (IJCIET), 2017
- *Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije*, Posoški razvojni center, 2014

držalo ograje - reciklirani leseni profili

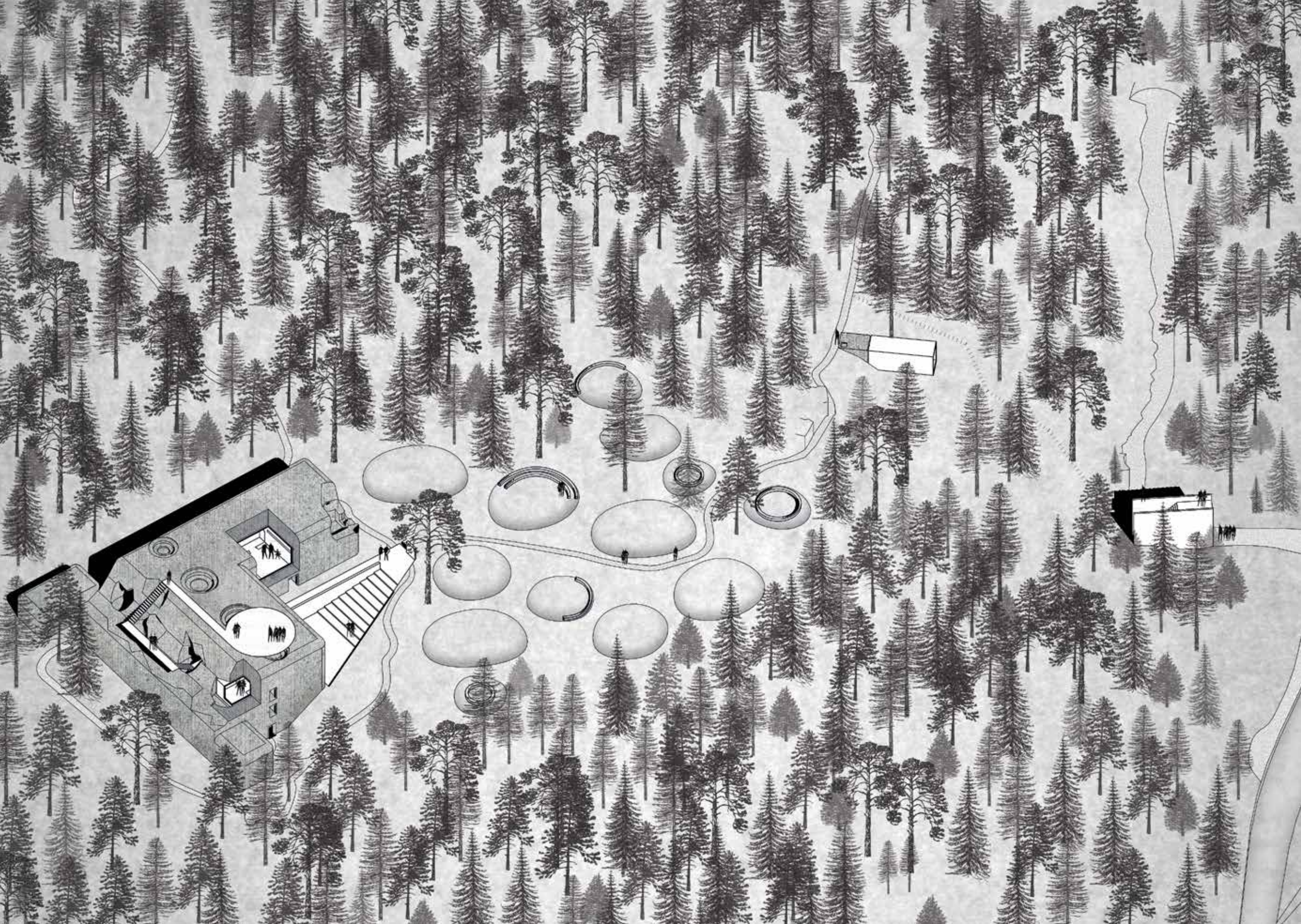

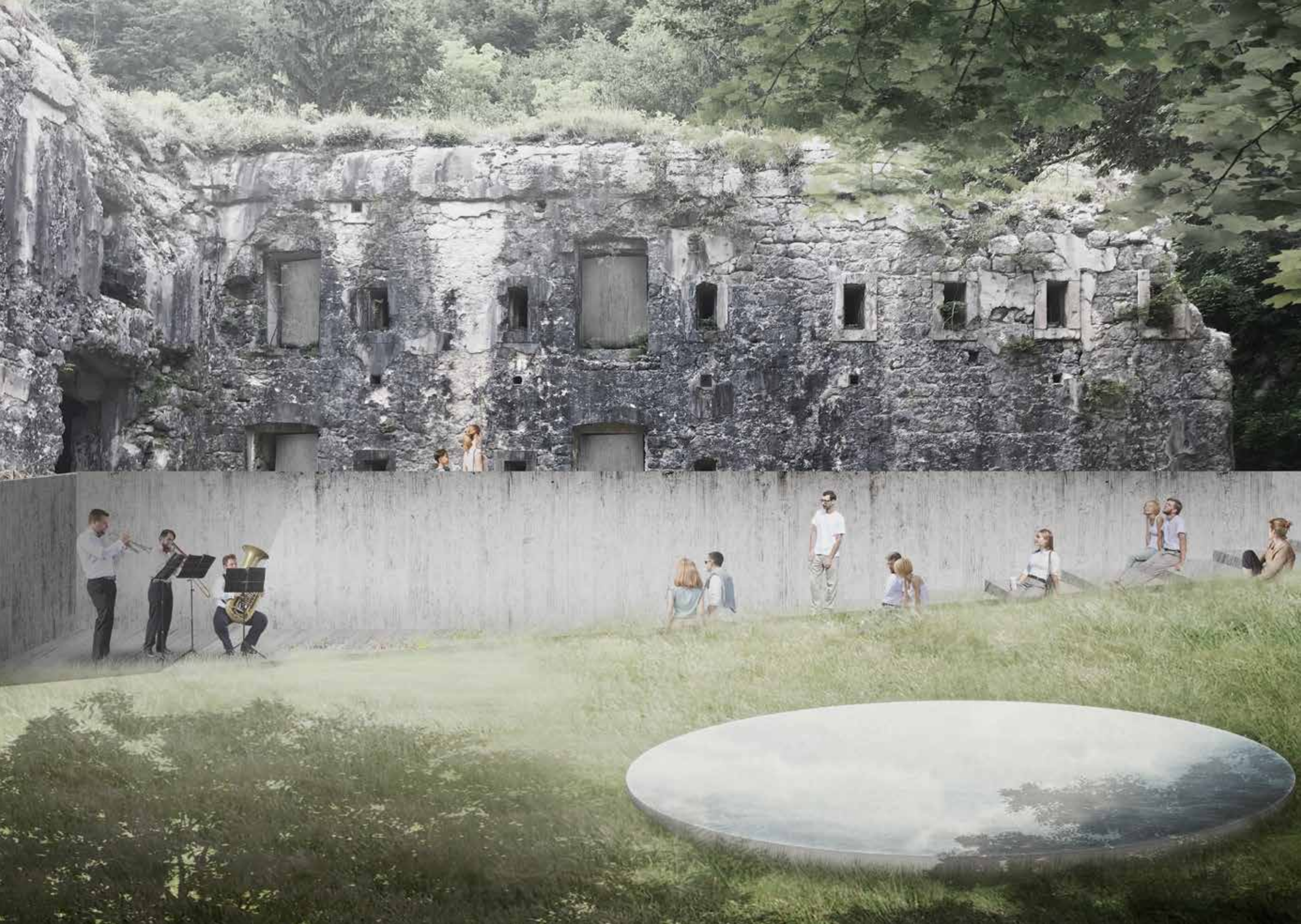
ograjni profili - ponovno uporabljene armaturne palice

betonska intervencija - manjvrednostno recikliran beton

UREDITEV POTI OB KORITIH SOČE

Lokacija

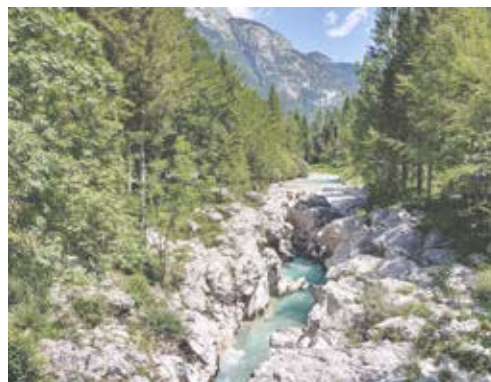
Korita Soče so impozanten odsek reke Soče, ki se skozi ozko in strmo "sotesko" prebija proti širšemu svetu.

Kot ena glavnih naravnih znamenitosti zgornjega dela doline, je ob koritih velika frekvenca ljudi, ki se bodisi ustavijo ob glavni cesti ali zavijejo iz glavne poti ob reki, da bi si ogledali in doživeli korita čim bolj od blizu.

Rob korit je po večini skalnat z globokim padcem, kar v vlažnem ali mokrem vremenu predstavlja potencialno nevaren teren.

Ko se korita nižje končajo, tvorijo priljubljen tolmun, ki je ena glavnih kopalnih točk v tem delu doline.

Vse naštetu kaže na veliko potrebo po urejanju tega prostora tako iz vidika varnosti obiskovalcev, kot tudi ohranjanja in varovanja te neverjetne naravne dediščine.

vir: www.isoca-valley.com

vir: arhiv presledek.

vir: arhiv presledek.

Reference

Ureditev poti *Cap de Creus* je manifest prefinjene in kar se da neopazne intervencije v izredno slikoviti pokrajini.

Seveda se posamezni deli poti manifestirajo z močnejšo gesto, kjer je to potrebno. Na drugi strani pa je del poti urejen zgolj z minimalno ograjo, ki se v pokrajini skoraj izgubi.

EMF Landscape Architecture so se projekta lotili z natančnim branjem prostora, v katerem so svoje intervencije prilagodili predvsem z namenom ureditve dostopa in svoje oblikovalske ambicije prilagodili in pokorili osupljivi naravi.

Minimalna intervencija in ohranjanje izkušnje neokrnjene narave sta dva pomembna segmenta, ki ju ta projekt izpostavi.

Nedaleč stran so *RCR Arquitectes* uredili atletski stadion, kjer narava ponovno stopa v ospredje. Pot in paviljonski objekti ob robu stadiona so posebna kvatliteta tega projekta. Monomaterialnost intervencije z armaturnimi palicami kot tlakovanje poti in fasada paviljona iz zarjevelega železa (*corten*) dajejo projektu karakter, ki ga prizemlji na lokacijo med krošnje dreves in naravo.

Predvsem uporaba materiala in postavitve projekta na lokaciji sta kvaliteti, ki jima lahko sledimo.

Cap de Creus

vir: EMF Landscape Architecture

Tossols Basil Athletics Stadium

vir: RCR Arquitectes

Reference

Projekt poti v soteski *MacKenzie Falls* je zanimiv predvsem zaradi njegove obravnave naravnih specifik soteske in načina kako speljati in artikulirati pot, ki se kot kovinska zareza spoji s svojim naravnim okoljem, kot da je tam že od nekdanj.

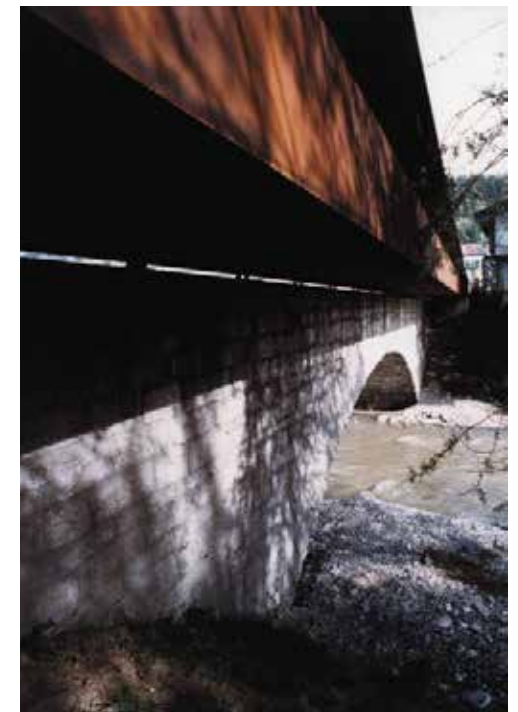
Ponovno gre za vajo v monomaterialnosti in preciznem pozicioniranju posameznih intervencij v delikatno naravo, kjer se zdi da je celotna soseska kurirana in ima vsaka skala svoj dodeljen prostor. Ravno v tem je dodana vrednost tega projekta.

Marte.Marte Architekten so na cestni most, ki je bil preozek, da bi ga lahko avtomobili, kolesarji in pešci uporabljali istočasno, dodali peš povezavo. Intervencijo so arhitekti zreducirali na najbolj nujne elemente in ponudili elegantno rešitev pri kateri so odstranili obstoječ parapet in dodali novo razširitev. Samo razširitev je narejena iz "corten" železa v obliki "L" profila, ki z minimalnim odklikom od obstoječega mostu nad njim zalebdi.

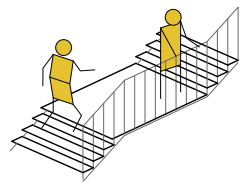
MacKenzie Falls Gorge Trail

vir: Honsen partnership

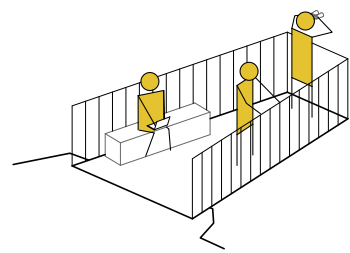

Brücke Zwischenwasser

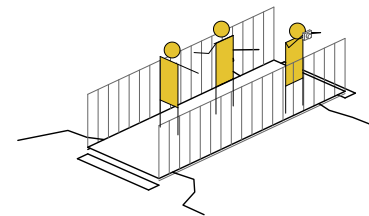
vir: Marte.Marte Architekten

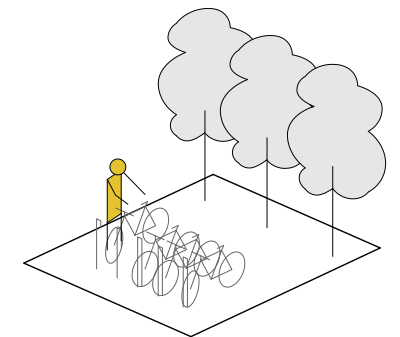
ureditev poti

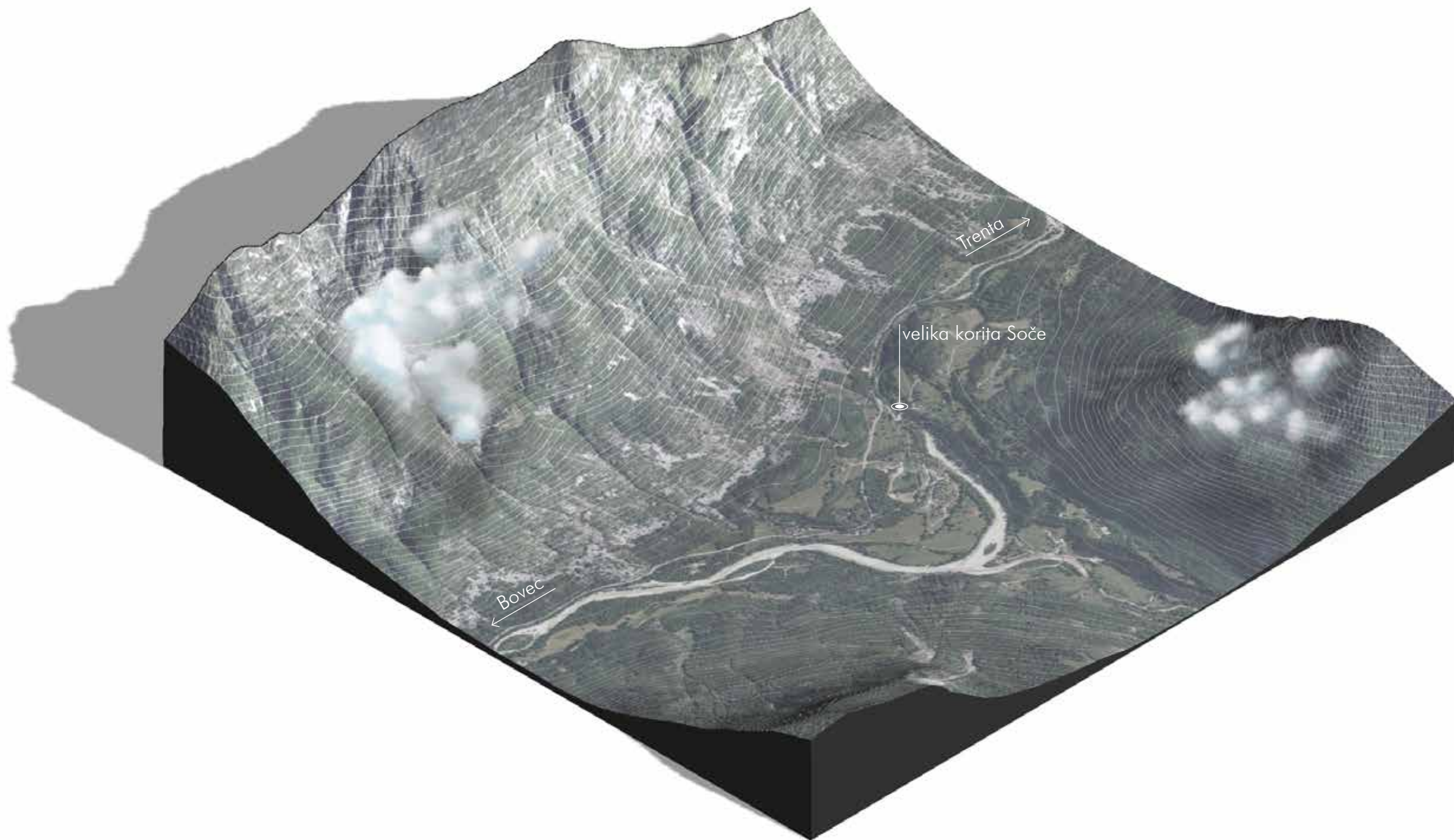
razgledna točka

nov most

ureditev parkirišča

krožna pot

- krožna pot z navezavo na Soško pot
- ureditev in zavarovanje obstoječe poti na obeh bregovih reke
- vzpostavitev novega mostu in ureditev peš povezave ob obstoječem cestnem mostu
- umestitev nove vstopne/info točke

Soška pot

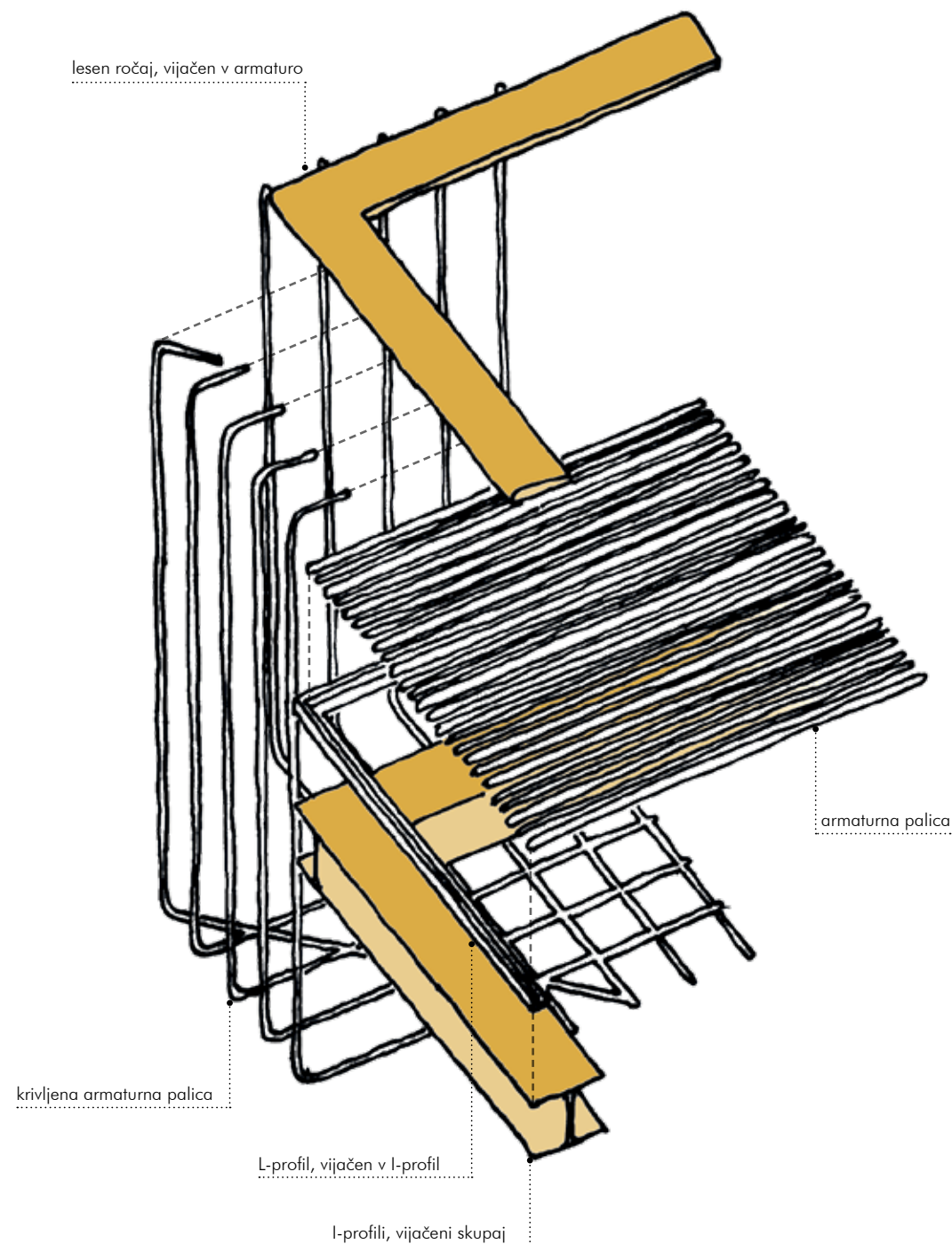

Zasnova intervencije

Ureditev poti in razglednih točk ob koritih Soče je naloga, ki terja vso preciznost in pretanjenost pri oblikovanju elementov, ki morajo služiti le uživanju neokrnjene narave. Ta dihotomija naloge, posegati v naravo in hkrati govoriti o njeni neokrnjenosti, je centralni fokus intervencije. Kako oblikovati za naravno ne da bi vanjo zeres posegali?

Projekt sestoji iz dveh povezanih elemnetov. Prvi je urejena pot tj. ograja iz (recikliranih) armaturanih palic, ki samo zaznamujejo prostor gibanja. in obstoječih kamnitih tal, ki ostanejo "nedotaknjena". Drugi del so mostovi, ki opravljajo dvojno funkcijo; so most in razgledna ploščad v enem. Tej so zasnovani na temelju oblikovanja za demontažo in iz materialov, ki so dovolj robustni in lahko sestavljivi (ponovno uporabljeni kovinski elementi).

Celotna poteza predstavlja krožno pot, ki nadgradi obstoječo Soško pot in nudi obiskovalcu neprecenljivo varno izkušnjo pogleda v korita Soče. Hkrati pa se projekt zaveda svoje minljivosti in možnosti transformacije in se tako tudi prikloni naravi v katero je postavljen.

Vršič

Bovec

urejena pot

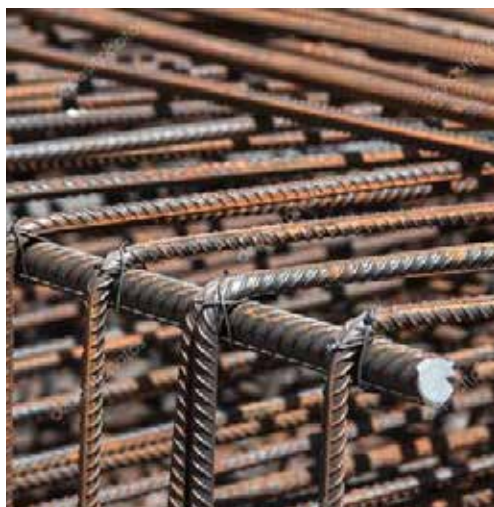
Soča

razglednišče

most

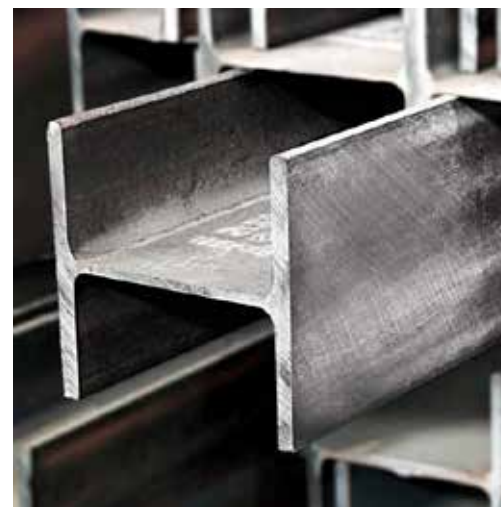
urejena pot

Soška pot

vir: pinterest.com

armaturne palice
ponovna uporaba: 80 - 100%
tip uporabe: ponovna uporaba
prihranek CO₂: 29,4 kg/m²

kovinski profili
ponovna uporaba: 90%
tip uporabe: manjvrednostno recikliranje
prihranek CO₂: 33,9 kg/m³

vir: pinterest.com

leseni profili
ponovna uporaba: 90%
tip uporabe: ponovna uporaba
prihranek CO₂: 2,3 kg/m²

1 Vsi podatki o prihranku CO₂ izhajajo iz naslednjih virov:
- <https://www.recycling-magazine.com/>
- <https://www.woolmark.com/>
- Ditte Lygaard Vind, Anders Lendager, *A Changemaker's Guide to the Future*, RealDania, 2019
- Nayana A Y, S. Kavitha, *Evaluation Of CO2 Emissions For Green Concrete*, International Journal of Civil Engineering and Technology (IJCIET), 2017
- *Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije*, Posoški razvojni center, 2014

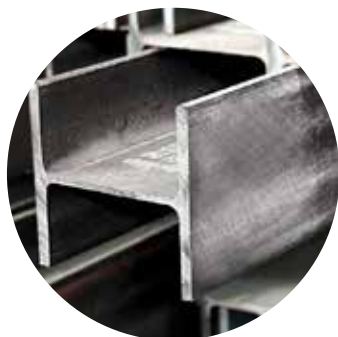
držalo ograje - reciklirani leseni profili

ograjni profili in talne obloge - ponovno uporabljene armaturne palice

jeklena konstrukcija mostu - reciklirani jekleni profili

NADALJNI KORAKI:

- definicija območja obdelave
- odločitev glede dostopa in prometnega režima
 - izdelava geodetskega posnetka
 - posnetek obstoječega stanja
 - izdelava idejne zasnove
- dialog s TNP in ARSO ter pridobitev projektnih pogojev

PRENOVA OBJEKTA V BREGINJU

Lokacija

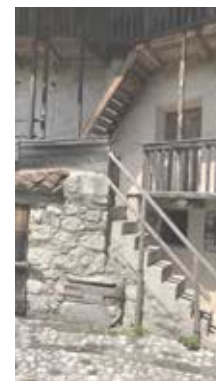
Zgodovinsko jedro naselja Breginj je vse kar je ostalo od nekoč edinstvene arhitekture naselja, ki ga je leta 1976 prizadel potres. Pomen rekonstruirane domačije je predvsem v vpogledu v zgodovino, ki nam ga ponudi. Objekt je trenutno po večini prazen, le v manjšem delu lokalna skupnost uporablja prostore in vzdržuje manjši muzej. Ob njihovem neumornem trudu je objekt v dobrem stanju in ima odličen potencial za dodatno rekonstrukcijo in programsko dopolnitev.

Projekt predvideva vzpostavitev programa butičnega hotela z restavracijo in dopolnitve muzejske zbirke. Objekt bi služil kot jedro naselja tako v turističnem pomenu kot tudi za lokalno skupnost, ki bi še vedno imela v njem prostore in možnost izvajanja svojih programov.

Sama intervencija je sestavljena iz vstavljenih volumnov, ki služijo kot programski/infrastrukturni in konstrukcijski elementi. Vsak prostor tako dobi nov programski element, ki da hotelu in ostalim programov nov karakter. Vstavke je možno po potrebi odstraniti in objekt vrniti v prejšnje stanje. S tem se obstoječi objekt ohrani v največjem možnem obsegu, naselju pa doda novo vsebino. Tako objekt ponovno postane jedro naselja ne samo za domačine ampak tudi za vse obiskovalce.

vir: arhiv presledek.

vir: arhiv presledek.

Reference

Wespi de Meuron je pri prenovi tega pastirskega objekta predvsem želel ohraniti obstoječe stanje v največji možni meri. Prenovljeni del se tako vselej nekoliko odmakne od obstoječih sten. Ker ima objekt dokaj malo oken, je odmik smiselen predvsem zato, ker se na tak način vsa okna združijo in so prostori v prenovljenem delu osvetljeni iz vseh oken hkrati.

Objekt je zanimiv tudi zato, ker so tehnični vidiki projekta (toplotna izolacija, kanalizacija, ipd.) vključeni v prenovljene - notranje dele objekta in tako ne spremenijo in posegajo v obstoječ objekt.

vir: Wespi de Meuron

Haus in Ticino

Reference

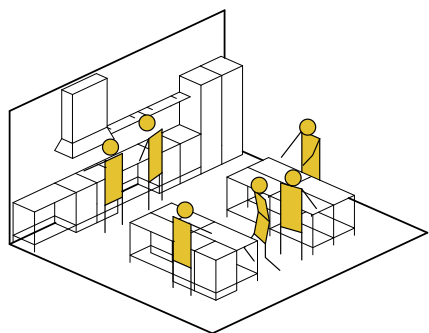
Prenovljena prašičja staja je zanimiva predvsem zaradi vstavljenega volumna, ki se obstoječega nikoli ne dotakne, a mu vendarle da novo vsebino in življenje. Vstavljen objekt postane nastanitveni objekt, ki se povsem prilagodi velikosti, odprtinam in obliki obstoječega.

Podobno kot pri hiši v Ticinu vstavljen volumen hrani celotno infrastrukturo in služi kot opna v kateri je spravljeno vse, da se jo lahko kasneje odstrani in pusti obstoječ objekt tak kot je bil pred intervencijo.

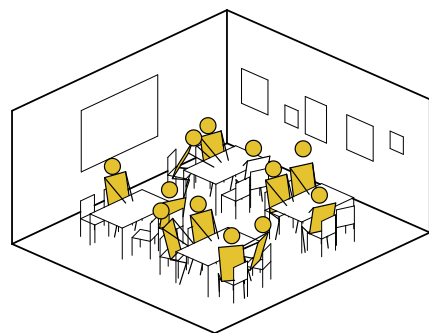

vir: Naumann Architektur

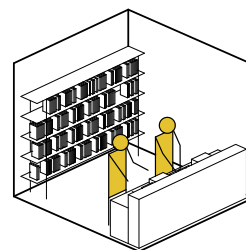
Renovation of a dilapidated pig-sty

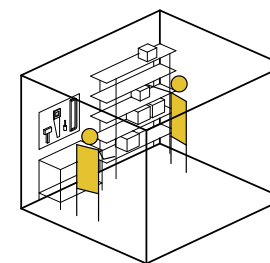
kuhinja

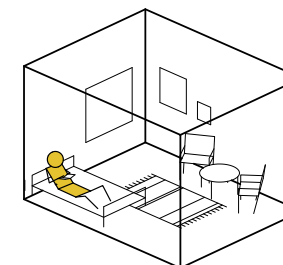
restavracija

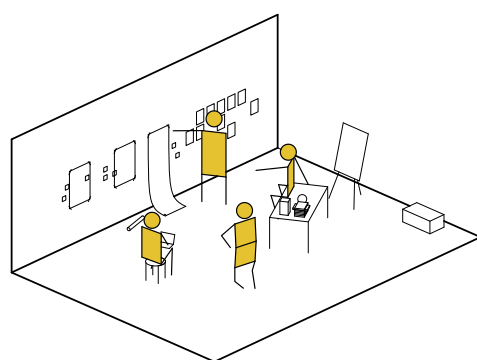
repcija

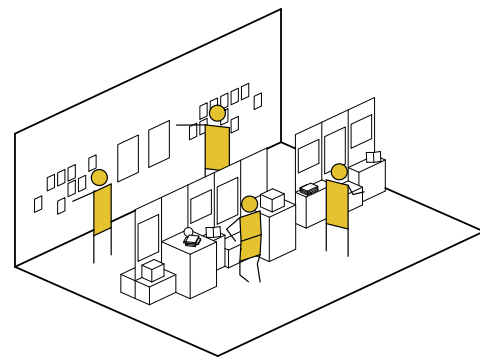
skladišče

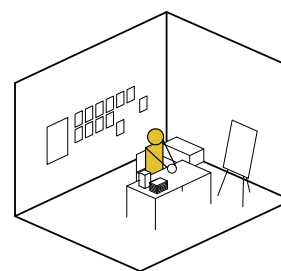
hotelska soba

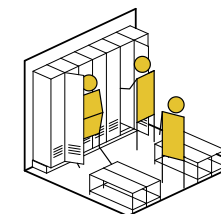
društveni prostori

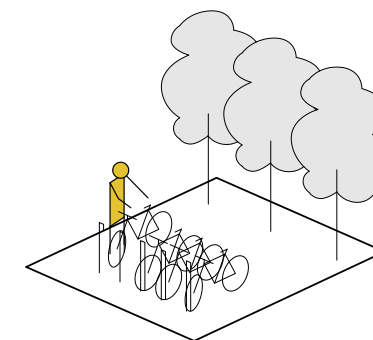
muzej

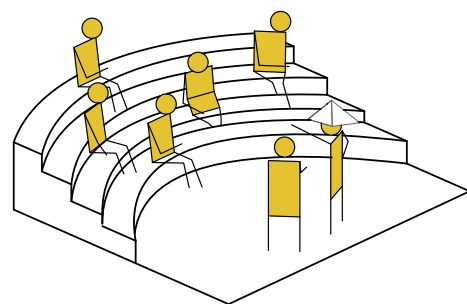
pisarna lokalne skupnosti

garderoba

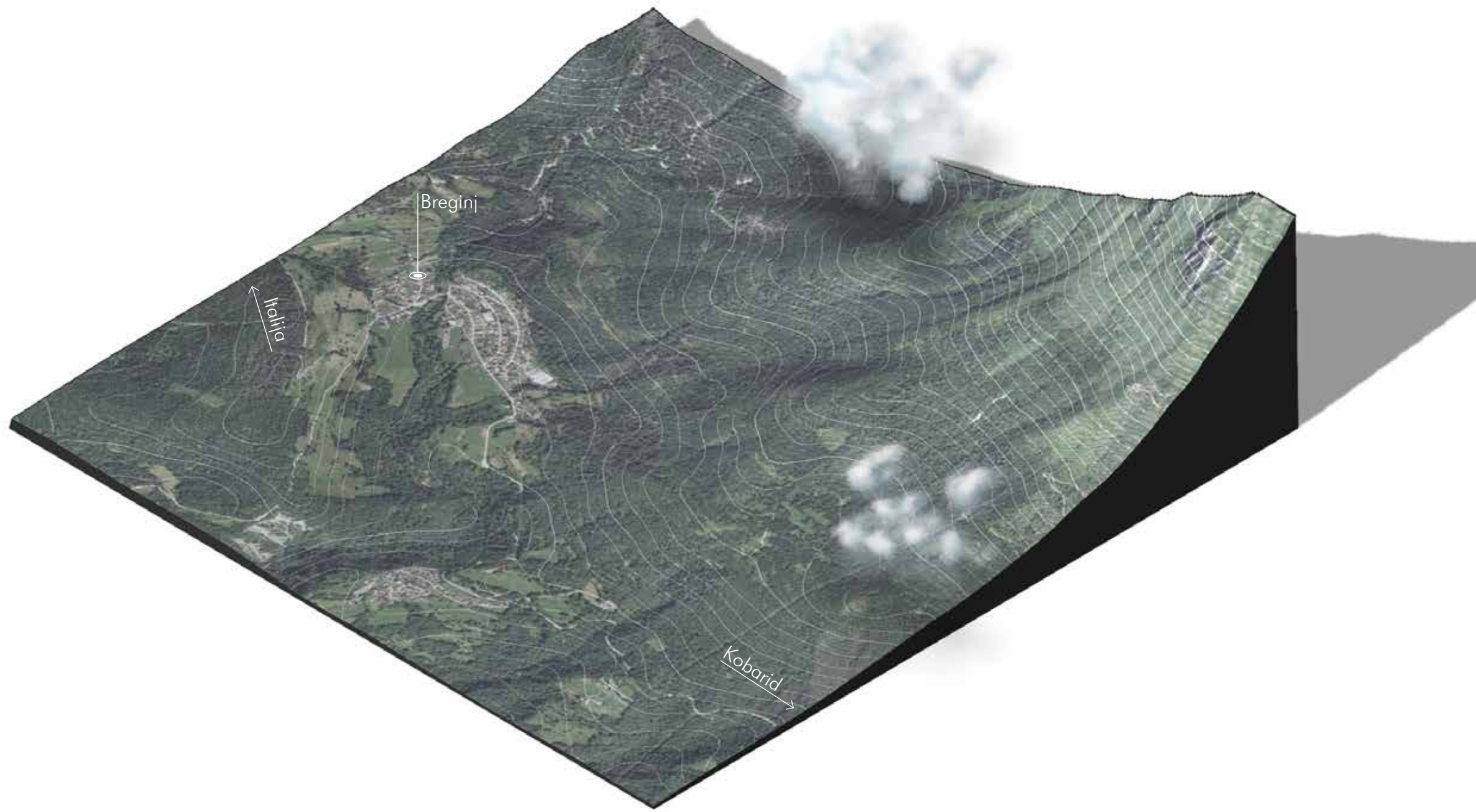

ureditev parkirišča za kolesa

zunANJI fleksibilen prostor

▲ programska shema

situacija M 1:1000

situacija M 1:1000

situacija M 1:1000

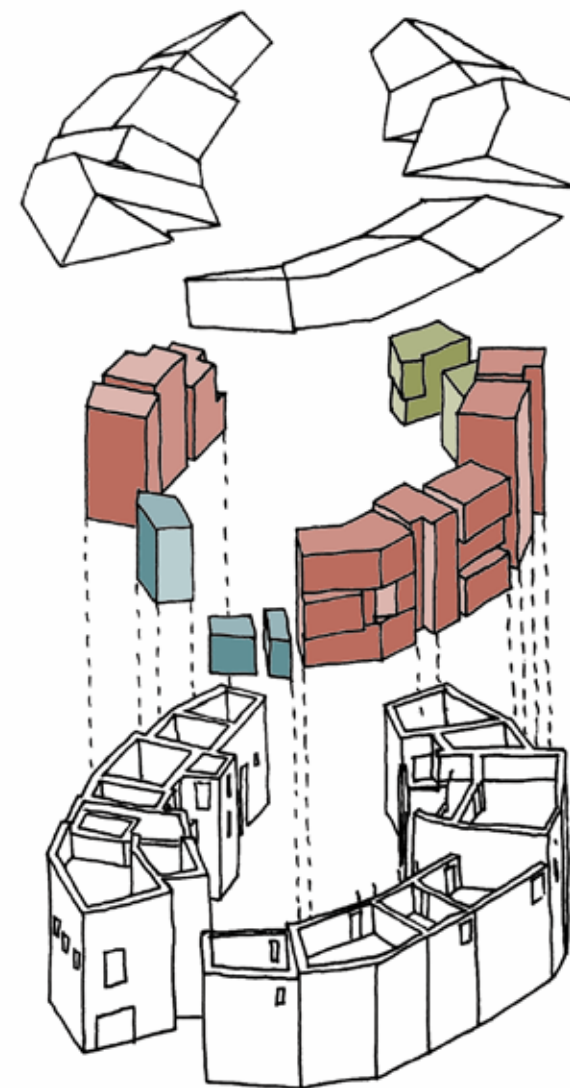
Zasnova intervencije

Prenova objektov v Breginju se poskuša odmakniti ob obstoječega z montažnimi elementi, ki služijo kot programske enote. Vsi vstavljeni volumni služijo kot meja med notranjim in "zunanjim" prostorom obstoječega objekta.

Vsi vstavljeni elementi so narejeni iz izoliranih (recikliranih) križno lepljenih montažnih lesenih elementov. Na tak način se zagotovi ustrezna notranja klima in konstrukcijska sanacija obstoječega objekta.

Vsebinsko je objekt ločen na različne programske enote, ki se med sabo prepletajo tako, da objekt dobi pester preplet različnih programov in na tak način zagotavlja, da je objekt v konstantni uporabi.

Dvorišče objekta postane srce tega prepleta in hkrati osrednji prostor, kjer se dogajajo javni dogodki. Tako postane prostor, kjer se obiskovalci srečajo z lokalno skupnostjo. Na tak način Breginj dobi nov center naselja in objekt, ki služi kot zgled za nadaljnji razvoj ožjega območja naselja.

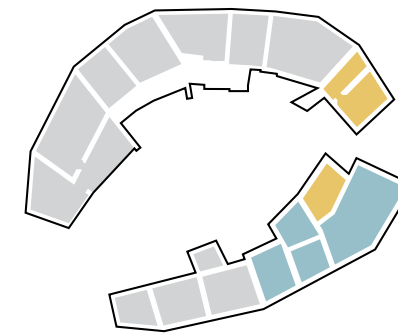

Programska shema

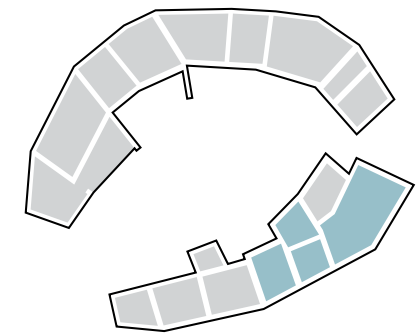
Obstoječa programska shema objekta kaže na velik potencial, ki ga ima objekt v svojih praznih prostorih.

Hkrati je njegova programska shema zelo primerna za vzpostavitev pravega jedra naselja in nove turistične točke.

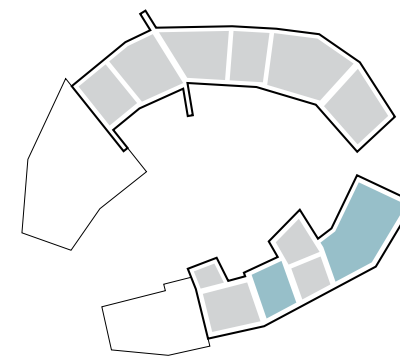
Sedanji objekt je v uporabi večinoma iz strani lokalne skupnosti, ki objekt uporablja za svoje delovanje. Krajevna skupnost tudi skrbi za manjšo muzejsko zbirko, ki prikazuje življenje prebivalcev starega Breginja pred potresom in oriše zgodbo naselja takoj po njem.

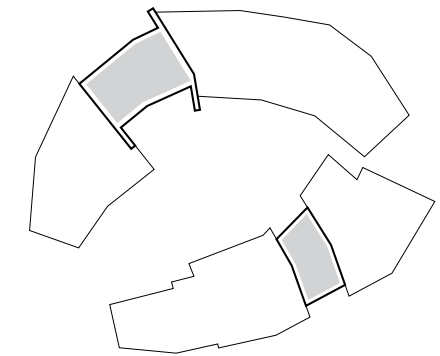
prtljče

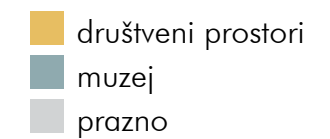
1. nadstropje

2. nadstropje

3. nadstropje

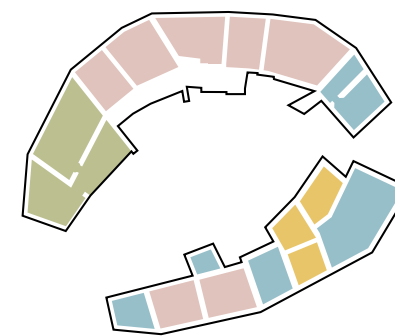

Programska shema

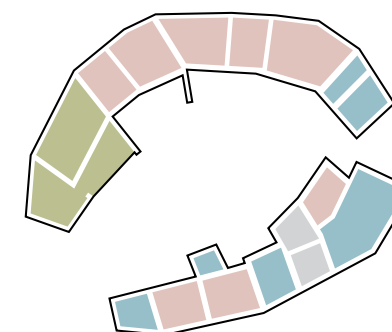
Prvi scenarij nove programske sheme temelji na vzpostavitvi butičnega hotela in restavraciji, kjer se obstoječi program lokalne skupnosti in muzeja ohranja.

Na ta način se zagotovi edinstveno izkušnjo spanja v obstoječem objektu in hkrati uživanja v vsem komfortu butičnega hotela. Nastanitev v hotelu pomeni pristanek na unikaten način bivanja, ki ga obstoječi objekt ponuja.

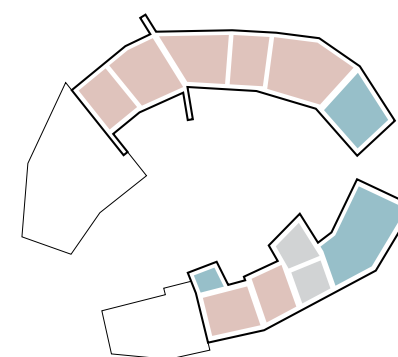
Mešanje vseh programov v tem primeru ponuja možnost delovanja objekta skozi celo leto v vsem svojem obsegu. Na tak način postane ključni družabni aktivator v naselju.

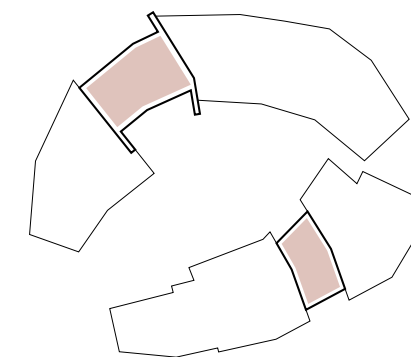
prtljče

1. nadstropje

2. nadstropje

3. nadstropje

- društveni prostori
- muzej
- hotel
- restavracija
- servis

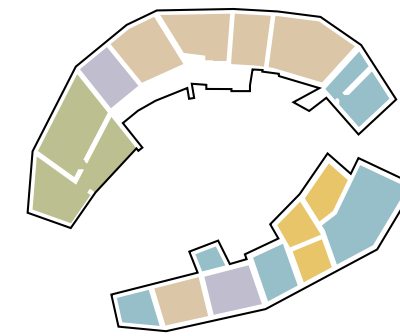
24 sob - cca.48 postelj

Programska shema

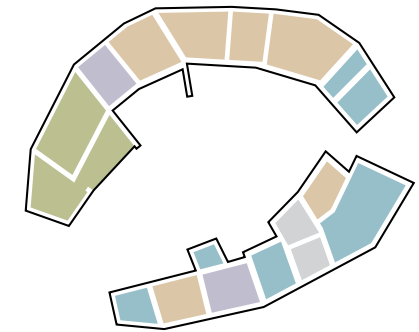
Drugi scenarij nove programske sheme preveri možnost vzpostavitve hostla, kjer je razmerje med površino prostora in številom postelj večji. To daje objektu tudi zelo drugačen značaj in seveda posledično privablja drugačno vrsto obiskovalcev.

V tem primeru se vstavljeni elementi lažje delijo na servisne in bivalne enote, hkrati pa servisni elementi okupirajo prostore, ki bi bili lahko bolje izkoriščeni.

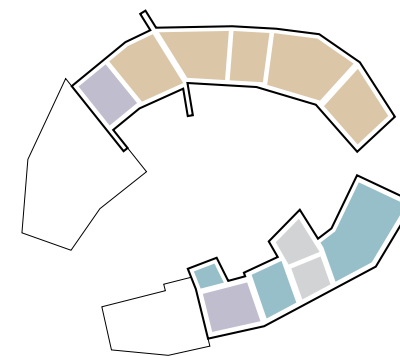
Objekt, zaradi programa, ki pritegne drugačno vrsto obiskovalcev, postane drugačen center aktivnosti z drugačno vrsto dogodkov in ponudbe.

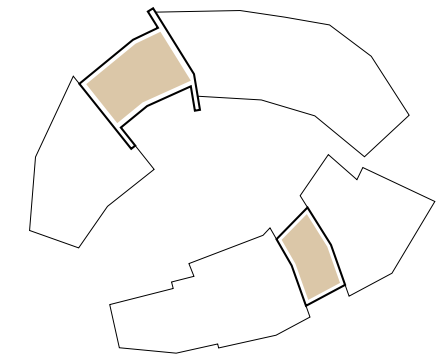
prtljče

1. nadstropje

2. nadstropje

3. nadstropje

- društveni prostori
- muzej
- hostel
- sanitarije
- restavracija
- servis

18 sob - cca.65 postelj

Programska shema

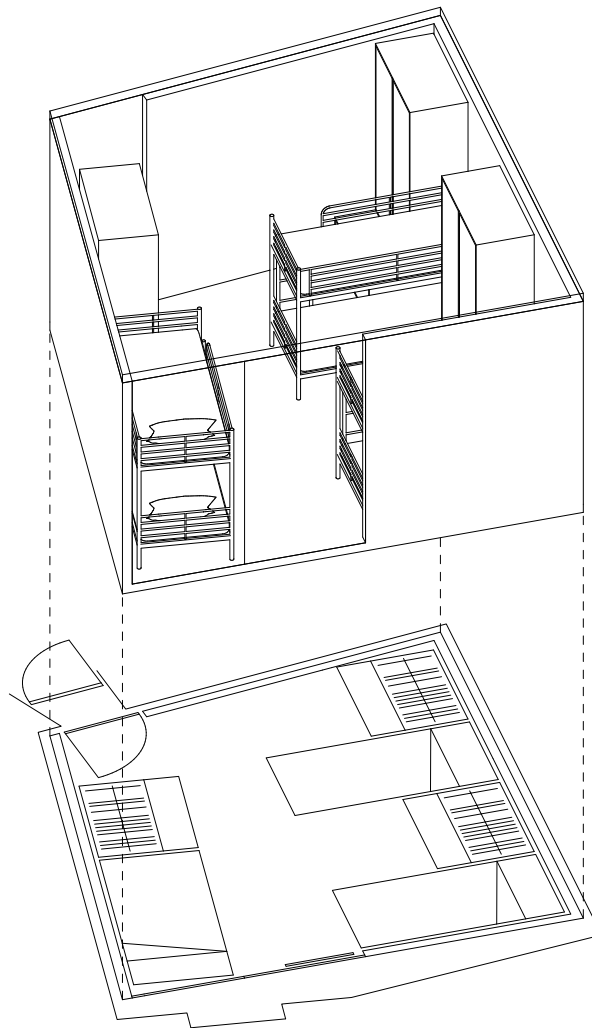
Ključna razlika med butičnim hotelom in hostlom je v zasnovi sob, kjer hostel temelji na bolj učinkoviti rabi prostora za ceno kvalitete ponudbe.

Hotelska soba vsebuje tudi higiensko vozlišče, medtem ko je v hostlu predvideno skupno higiensko vozlišče na vsaki etaži.

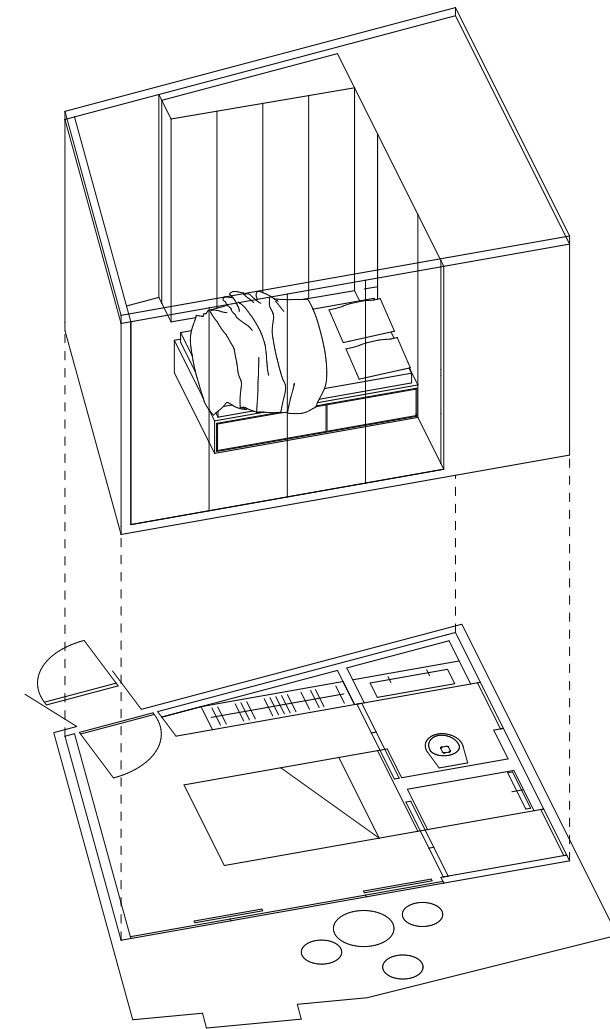
Hostel lahko tako nudi približno 65 postelj. Hotel, na drugi strani, pa približno 24 dvojnih postelj tj. 48 ležišč.

Kot že omenjeno, razlika v tipu ponudbe ne vpliva samo na končnega gosta, ampak na celotno ponudbo in karakter novih vsebin v Breginju.

Za končno odločitev kateri scenarij je bolj primeren za izvedbo, bi bilo potrebno izvesti korenitejšo analizo. Za potrebe pričujočega projekta je predstavljen scenarij butičnega hotela.

skica sobe hostla - skupna kopalnica

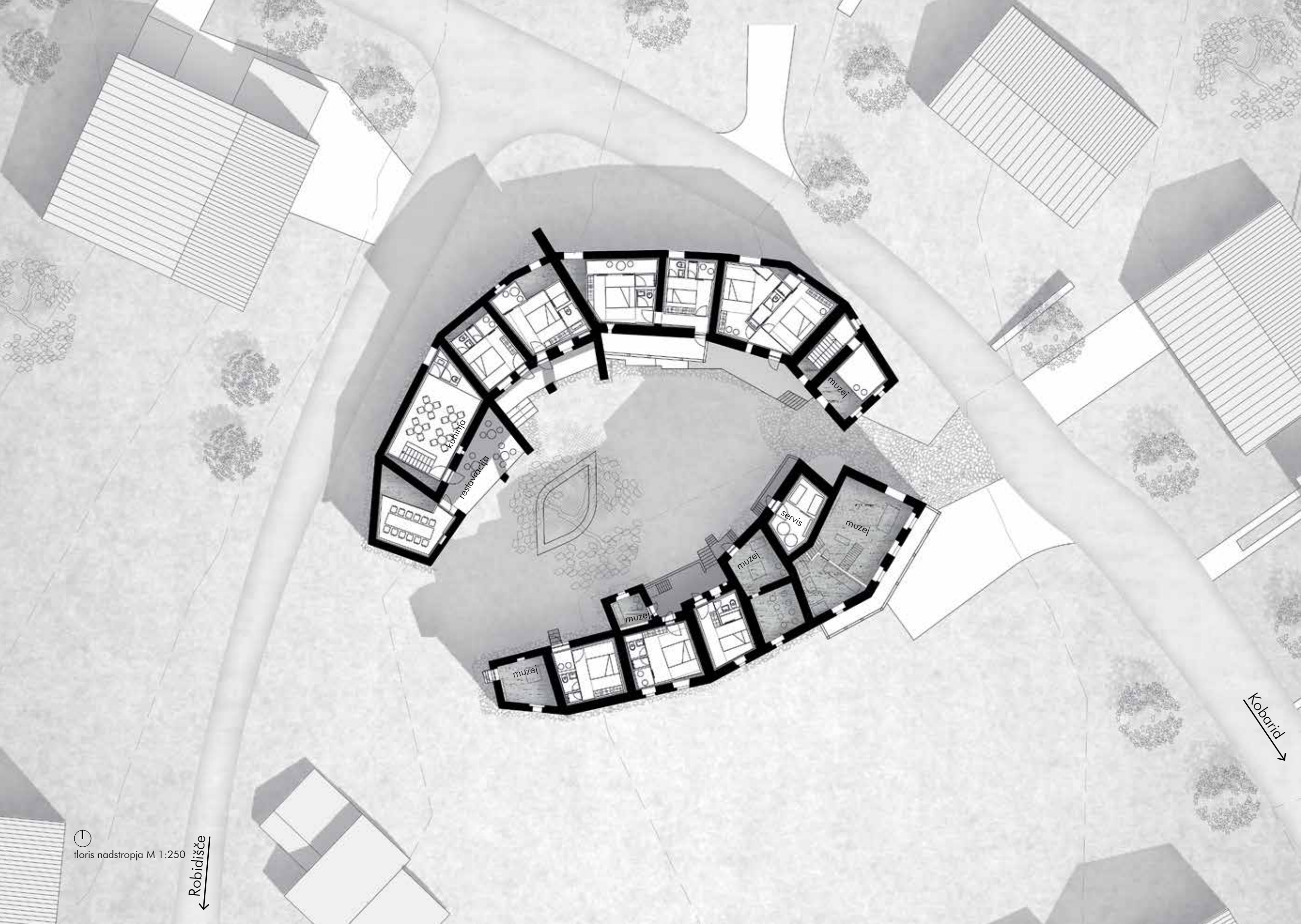
skica hotelske sobe - privatna kopalnica

tloris pritličja M 1:250

Robidšče
←

Kobarid
→

1. tloris nadstropja M 1:250

Robidišče
←

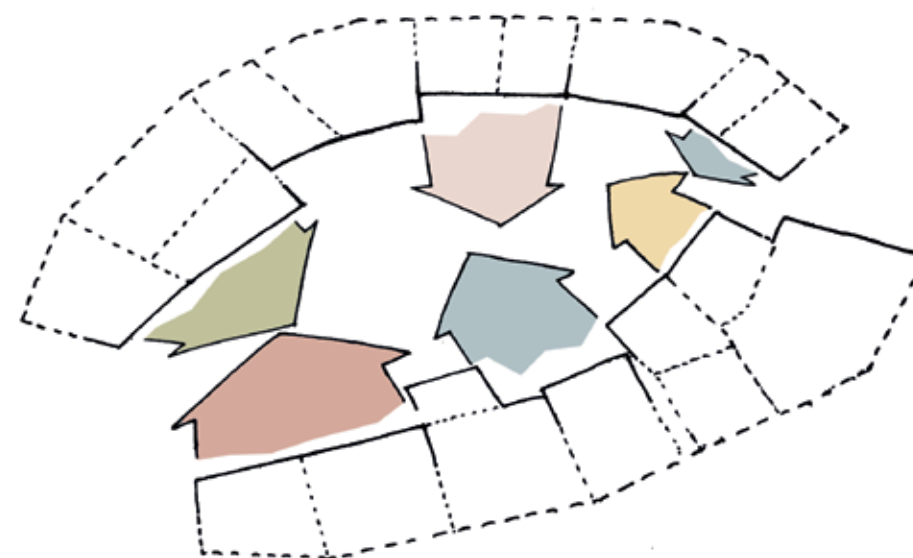
Kobarid
→

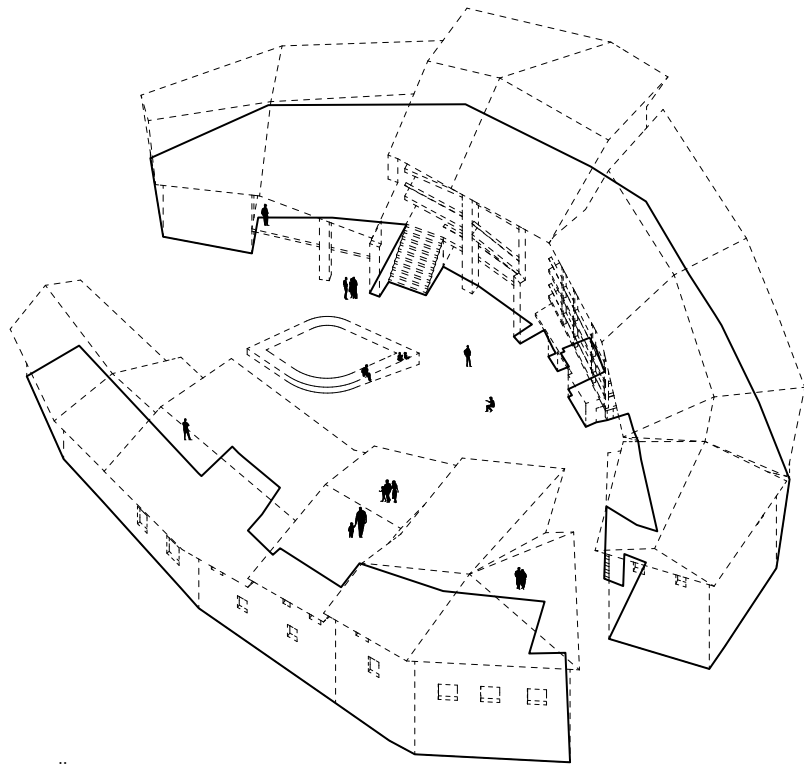
Zasnova intervencije

Glavno srce objekta je že od nekdaj njegovo dvorišče, kjer se je večinoma odvijalo socialno življenje ob mešanju vseh ostalih gospodarskih opravil.

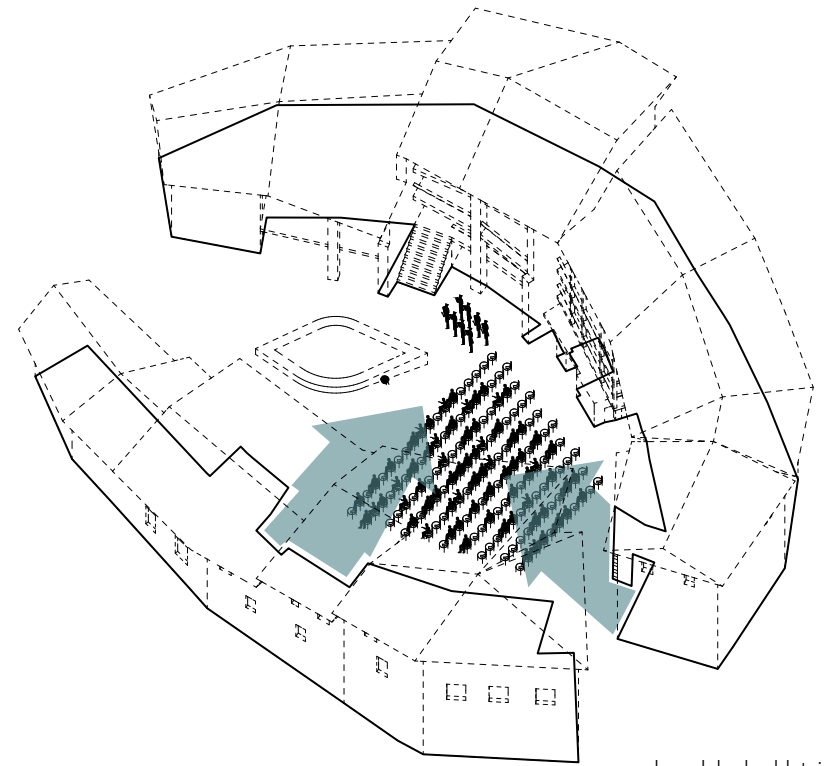
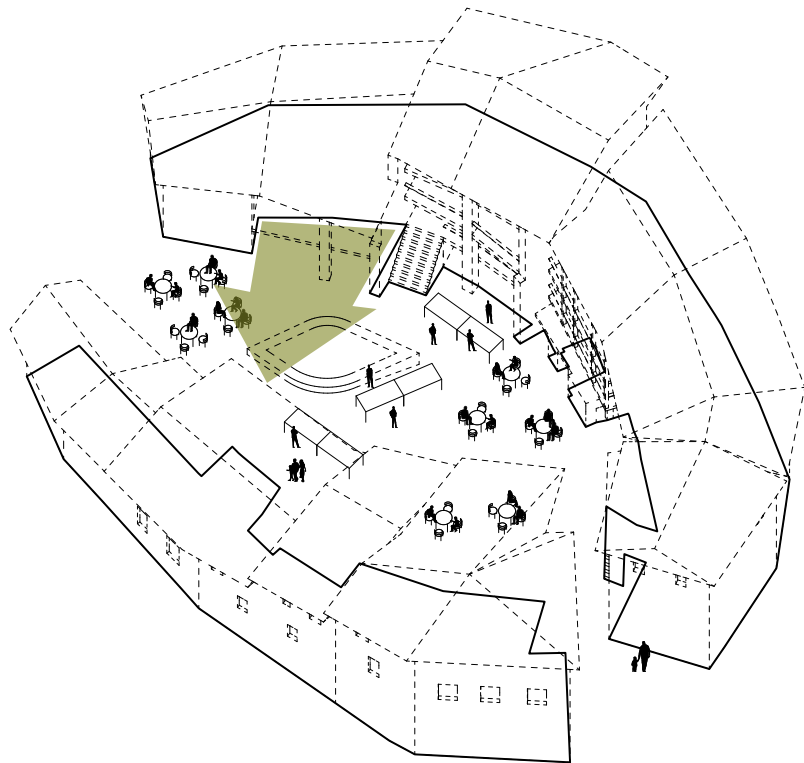
Projekt predvideva minimalen poseg v prenovo dvorišča in ga tretira predvsem kot skupni prostor, kjer se vsi obiskovalci srečajo. Dvorišče je seveda tisti del objekta, kjer se programi med seboj mešajo, kar je platforma za ostale dogodke, ki povežejo objekt z njegovo bližnjo okolico. Prav dvorišče postane novo srce naselja.

Programska definiranost dvorišča in predvsem njegova vsebina sta za oživitev kraja in njegove pozicije na turističnem zemljevidu doline Soče izredno pomembna. Samo z dovolj atraktivno programsko shemo bo projekt lahko postal uspešen in bo na ta način tudi doplonil programe, ki bodo umeščeni v objektu.

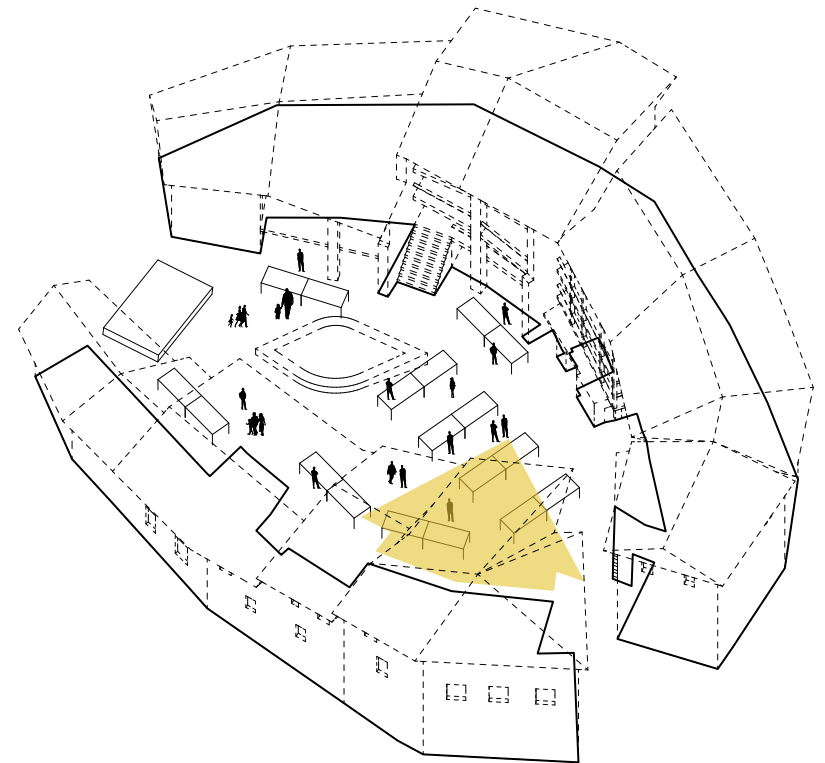

▲ vsakodnevni scenarij
▼ kulinarčni festival

▲ dogodek ob obletnici potresa
▼ tržnica lokalnih produktov

lesene obloge - akustika
ponovna uporaba: 80-100%
tip uporabe: večvrednostno recikliranje
prihranek CO_2 : 4,5 kg/m^2

lesena konstrukcija
ponovna uporaba: 80%
tip uporabe: ponovna uporaba
prihranek CO_2 : 1,9 kg/m^2

lesen tlak
ponovna uporaba: 100%
tip uporabe: večvrednostno recikliranje
prihranek CO_2 : 6,6 kg/m^2

lesene obloge (predelne stene)
ponovna uporaba: 100%
tip uporabe: večvrednostno recikliranje
prihranek CO_2 : 9,2 kg/m^2

vir: Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije, Posoški razvojni center, 2014

izolacija iz ovčje volne
ponovna uporaba: 60-80%
tip uporabe: ponovna uporaba
prihranek CO_2 : 1,8 kg/m^2

izolacija iz lesenih vlaken
ponovna uporaba: 90%
tip uporabe: manjvrednostno recikliranje
prihranek CO_2 : 2,3 kg/m^2

notranje steklo
ponovna uporaba: 85%
tip uporabe: ponovna uporaba
shranjen CO_2 : 52,9 kg/m^2

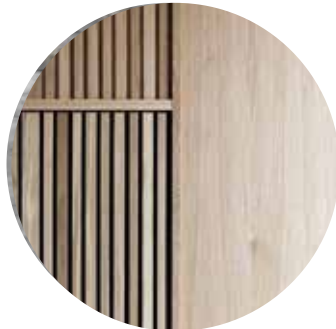

predelne stene (muzej in restavracija)
ponovna uporaba: 60-80%
tip uporabe: ponovna uporaba
shranjen CO_2 : 29,1 kg/m^2

1 Vsi podatki o prihranku CO_2 izhajajo iz naslednjih virov:

- <https://www.recycling-magazine.com/>
- <https://www.woolmark.com/>
- Ditte Lysgaard Vind, Anders Lendager, *A Changemaker's Guide to the Future*, RealDania, 2019
- Nayana A Y, S. Kavitha, *Evaluation Of CO2 Emissions For Green Concrete*, International Journal of Civil Engineering and Technology (IJCIET), 2017
- *Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije*, Posoški razvojni center, 2014

lesene obloge - večvrednostno reciklirani leseni ostanki

steklene površine - ponovno uporabljena okna / steklo

leseni tlak - večvrednostno reciklirani leseni ostanki

MUZEJ

RESTAVRACIJA

NADALJNI KORAKI:

- izdelava geodetskega posnetka
 - posnetek obstoječega stanja
- dialog z ZVKDS in pridobitev projektnih pogojev
- konstrukcijska in tehnična sanacija obstoječega objekta
 - programska in finančna zasnova projekta
 - izdelava idejne zasnove

PRENOVA BUNKERJEV NA PLANINI POLOG

Lokacija

Na planini Polog v bližini cerkve na Javorci so v času po 1. svetovni vojni ob tako imenovani Rapalski meji nastal obrambni sistem treh bunkerjev, ki so trenutno v dokaj dobrem stanju in jih je mogoče obiskati.

Bunkerji so zasnovani v več različnih nivojih in vpetih v teren na način, da so čim manj opazni. Naravni ambient planine tudi z obstoječim podorom nudi vpogled v geologijo območja, hkrati pa zgodovinski kontekst in še delujoča mlečna planina omogočata okvir programske redefinicije in rabe teh treh bunkerjev v turistične namene.

Območje ima tako velik razvojni potencial, ki ga je potrebno samo izostriti in temu primerno urediti.

Nad prvim (južnim) bunkerjem se predvidi ureditev geološke točke in razgledne ploščadi. Drugi (zahodni) bunker se uredi in prenovi za obiskovalce, ki si bodo lahko bunker varno ogledali. Uredi se tudi dostop do reke. Tretji bunker se zaenkrat pusti v obstoječem stanju.

vir: arhiv presledek.

vir: arhiv presledek.

Reference

MD Landschaftsarchitekten so zasnovali ureditev gozdnatega območja z namenom prikazati historične sloje v pokrajini. Enostavna intervencija, ki skoraj zalebdi v gozdu, z enostavnim sestavljanjem osnovnih elementov tvori različne ambiente in obiskovalca povabi k uživanju v naravi in mu predstavi historični pomen prostora v katerem se nahaja.

Projekt *Bunker 599 (Atelier de Lyon in [Rietveld Architecture-Art-Affordances])* ureja dostop do poplavljenega območja, ki je del narodnega parka na Nizozemskem, ki s svojo radikalnostjo postavlja vprašanja o zaščiti spomenikov pod državno in UNESCO zaščito.

Zareza v nekdanjo neuničljivo obrambno strukturo, ki razgali njegovo utesnjeno notranjost in predvsem maso materiala, projekt radikalizira in postavi nove smernice v zaščito kulturne dediščine (bunker 599 je bil po intervenciji razglašen za nacionalni spomenik).

Homage to a duck decoy

vir: MD architecten

bunker 599

vir: [Rietveld Architecture-Art-Affordances]

Reference

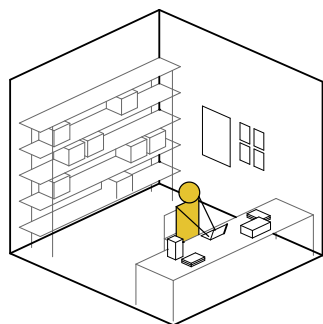
Bunker Tirpitz je bil del Atlantskega obrambnega sistema med 2. svetovno vojno. Prenova objekta v muzej, ki razlaga nastanek in življenje bunkerja, zajema dva objekta. Vstopni objekt, kjer so muzejske zbirke (začasne in stalna razstava) in bunker.

V bunkerju gre za minimalno intervencijo, kjer urejena pot vodi obiskovalca skozi ruševine in predstavi zgodbo objekta. Pot je zasnovana kot osvetljen leseni mostovž, ki je rahlo dvignjen nad obstoječ tlak. Na tak način obstoječ bunker zaživi v novi luči in obiskovalca popelje v opomin na preteklost, ki je ne smemo pozabiti.

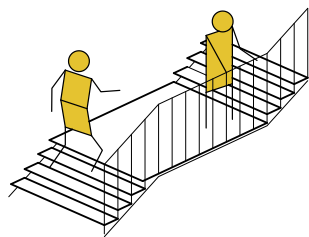

Tirpitz museum

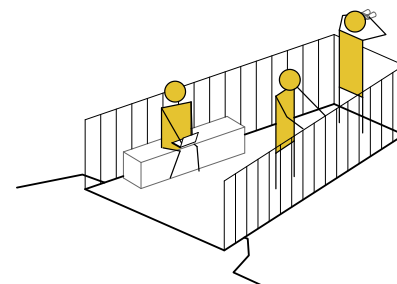
vir: BIG

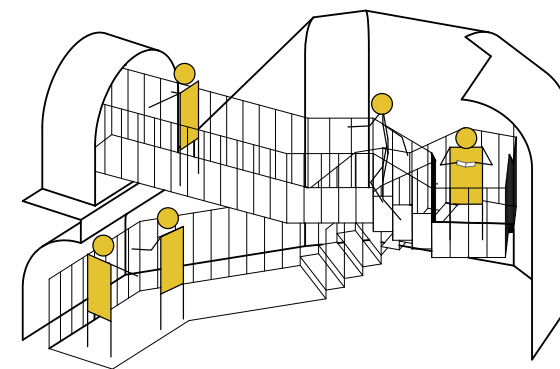
info točka

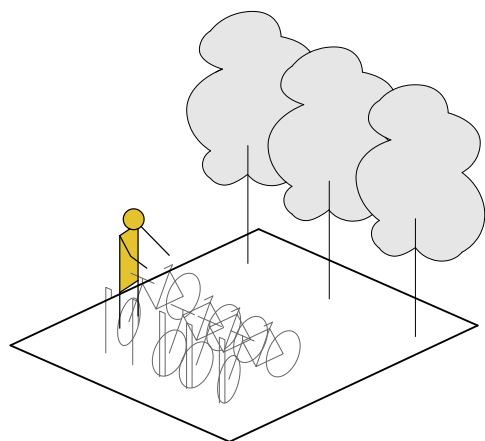
ureditev poti

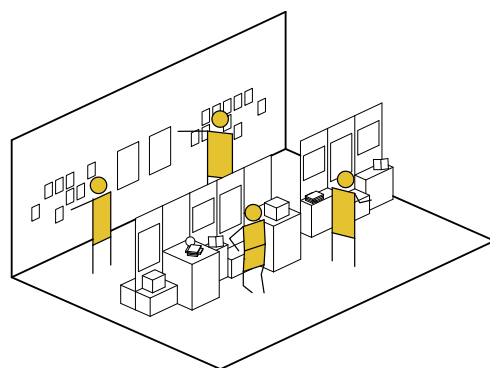
razgledna točka
geološka točka

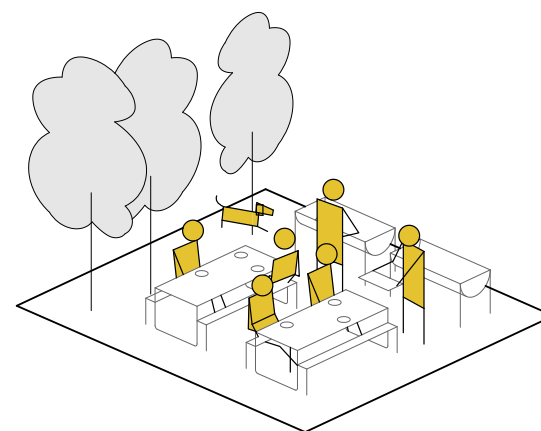
ureditev poti skozi bunker

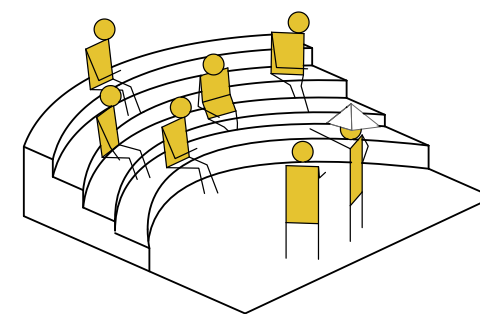
ureditev parkirišča

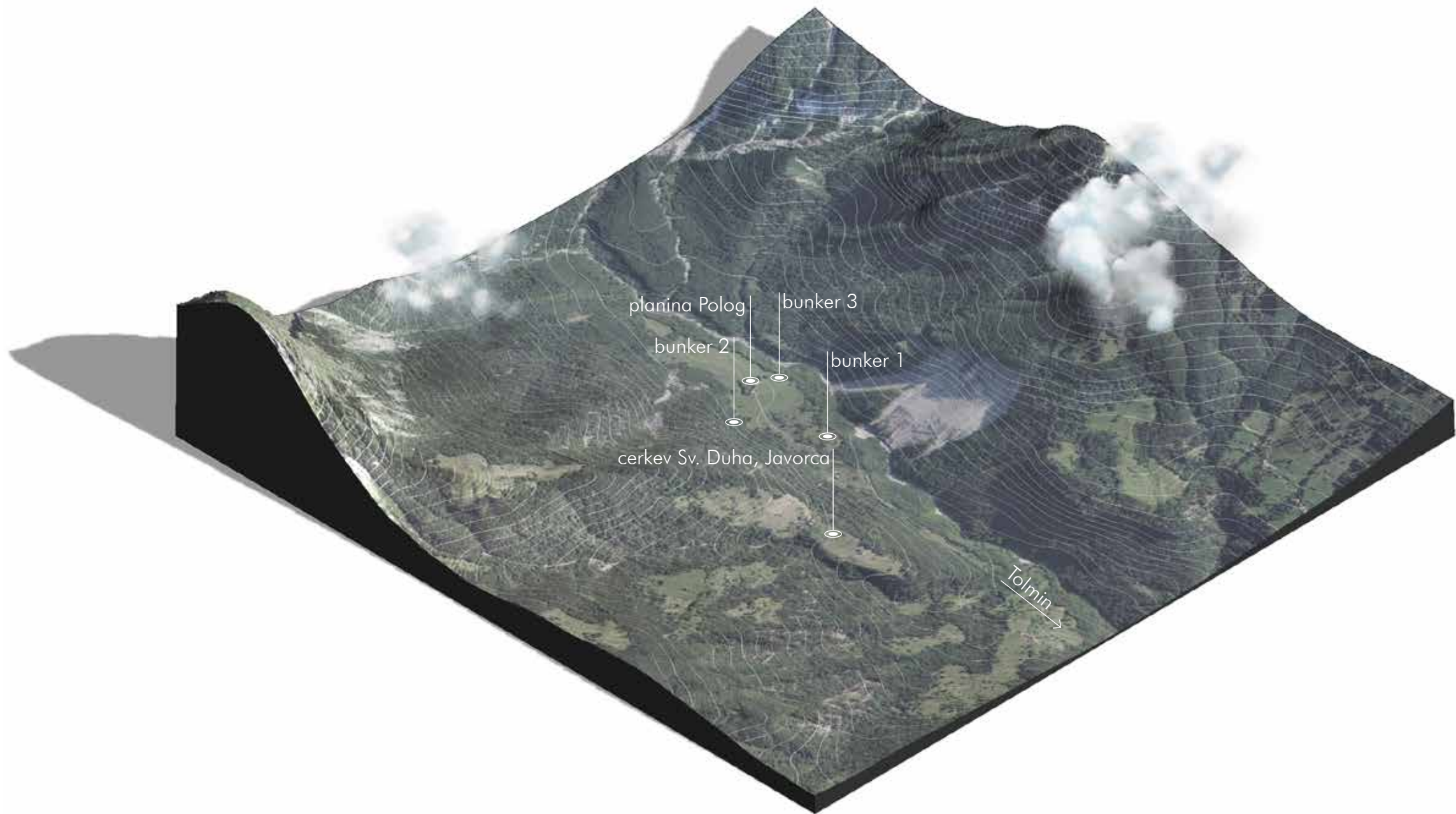
razstavni prostor

prostor za druženje

zunANJI fleksibilni prostor

bunker 3

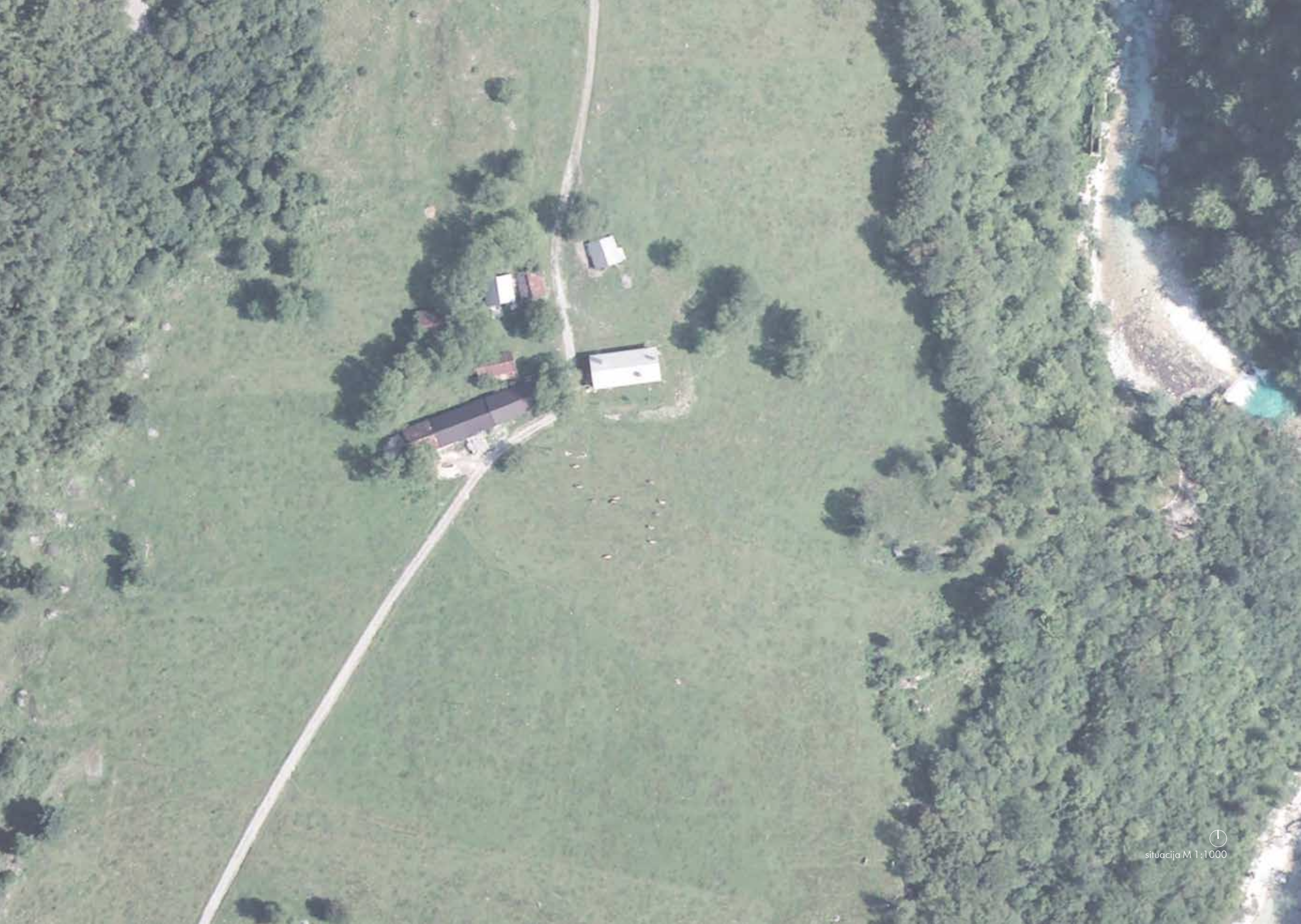
- priložnost za nadaljnji razvoj

bunker 2

- prenova bunkerja
- ureditev razgledne ploščadi
- ureditev dostop do vode

bunker 1

- ureditev razgledne ploščadi
- vzpostavitev geološke točke

situacija M 1:1000

Zasnova intervencije

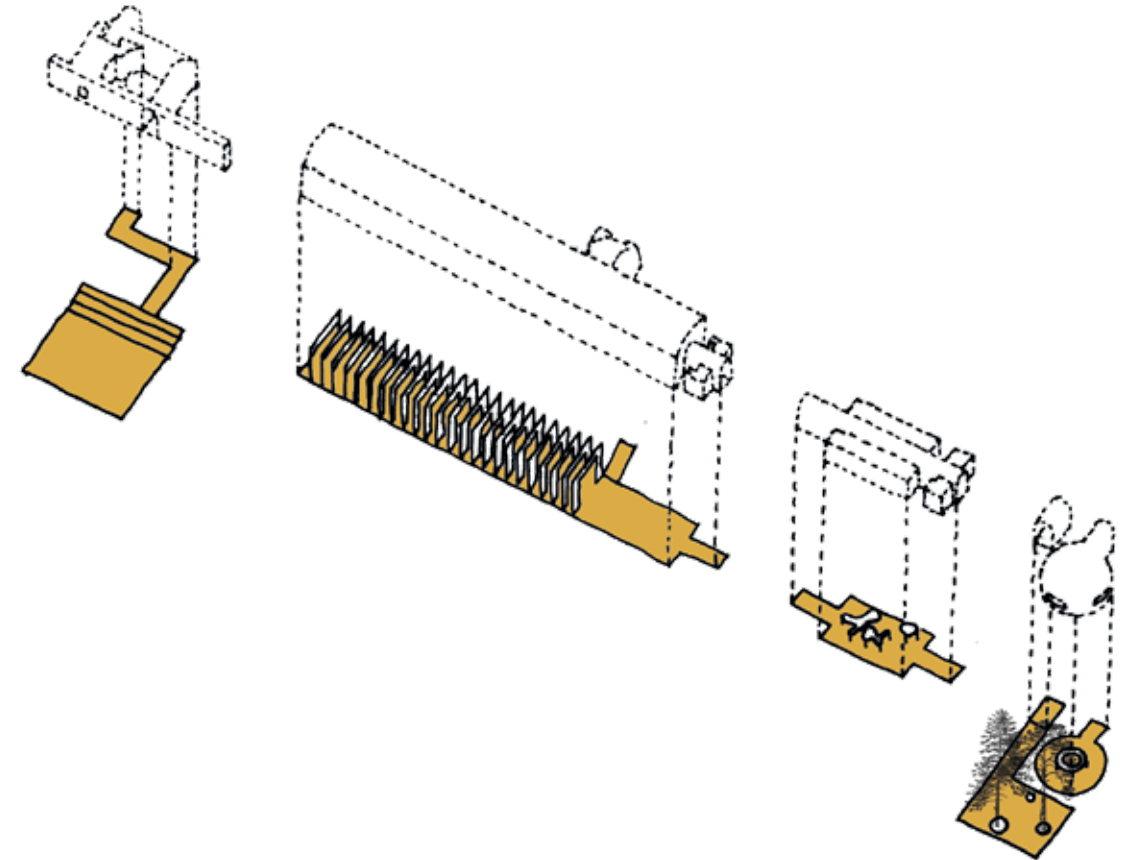
Projekt je zasnovan kot minimalna intervencija, ki zgolj ureja varno pot skozi obstoječ bunker. Bunker je bil zgrajen v treh nivojih, ki so med sabo povezani z notranjimi komunikacijami, v vsak nivo pa lahko vstopamo tudi iz terena.

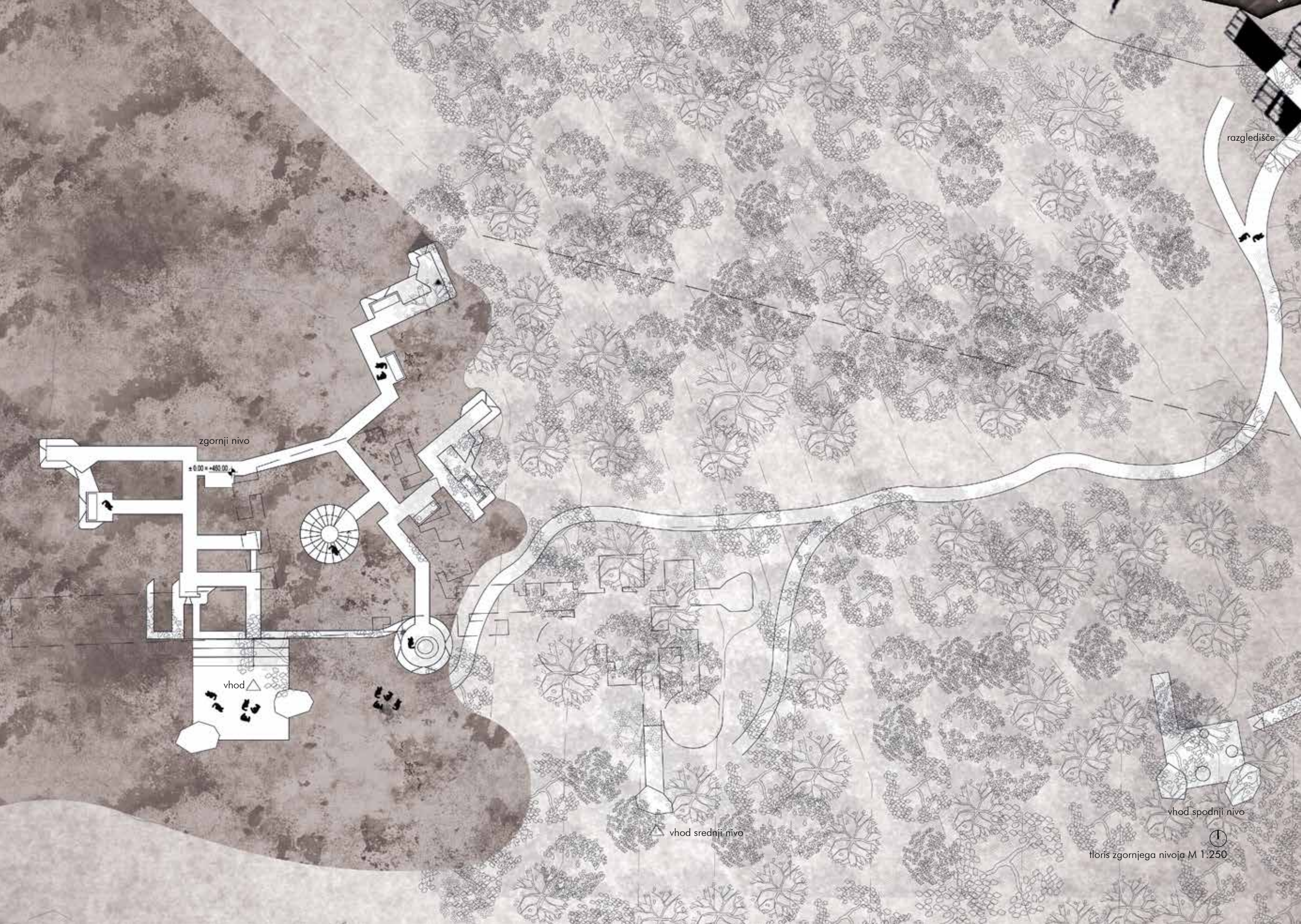
Tlorisno je bunker zasnovan kot serija hodnikov in ne vsebuje večjih prostorov. Ravno zaradi tega je njegovo programsko vsebino težko definirati. Idejna skica predvideva ureditev bunkerja v muzejsko-galerijski prostor, kjer je predstavljen obrambni sistem ob Rapalski meji, hkrati pa dovoljuje različne umetniške intervencije in tako postane bunker kulturna točka, ki lahko funkcioniira skozi celo leto.

Uredi se tri vstopne točke pred vsakim nivojem bunkerja in pot v njem. Z zasnovano opremo bunkerja in ureditvijo osnovne infrastrukture (predvsem električne napeljave) pa se bunker lahko programsko napolni in kasneje njegov program tudi spremeni.

Bunker se ohranja v njegovem trenutnem stanju, vanj se posega le v najbolj minimalnem možnem smislu.

Ker je na planini več podobnih bunkerjev, je potrebno njihovo vsebino gledati v širšem smislu in jo precizno definirati.

razgledišče

zgornji nivo

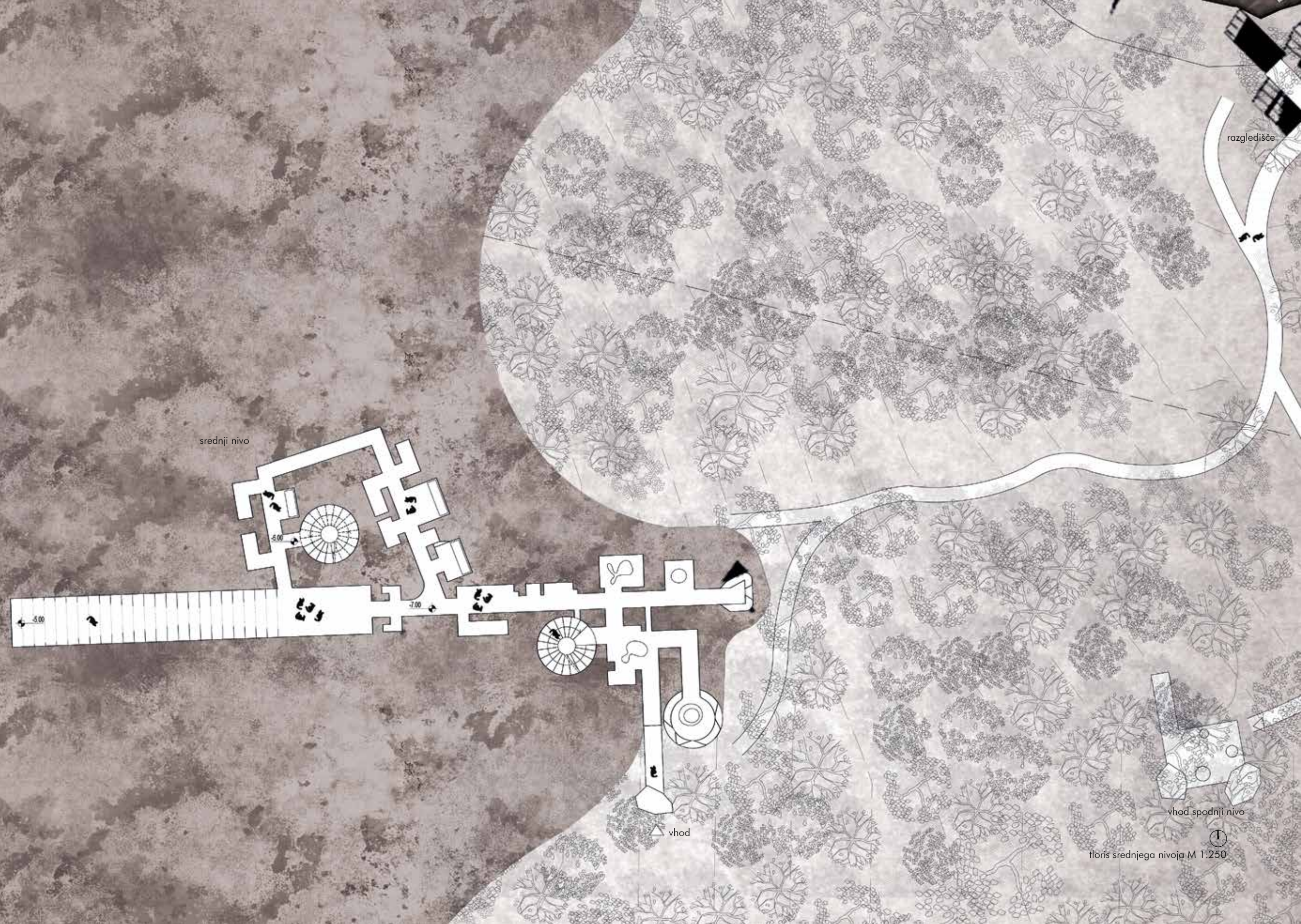
±0.00 = +450.00

vhod

vhod srednji nivo

vhod spodnji nivo

↑
tloris zgornjega nivoja M 1:250

srednji nivo

razgledišče

5.00

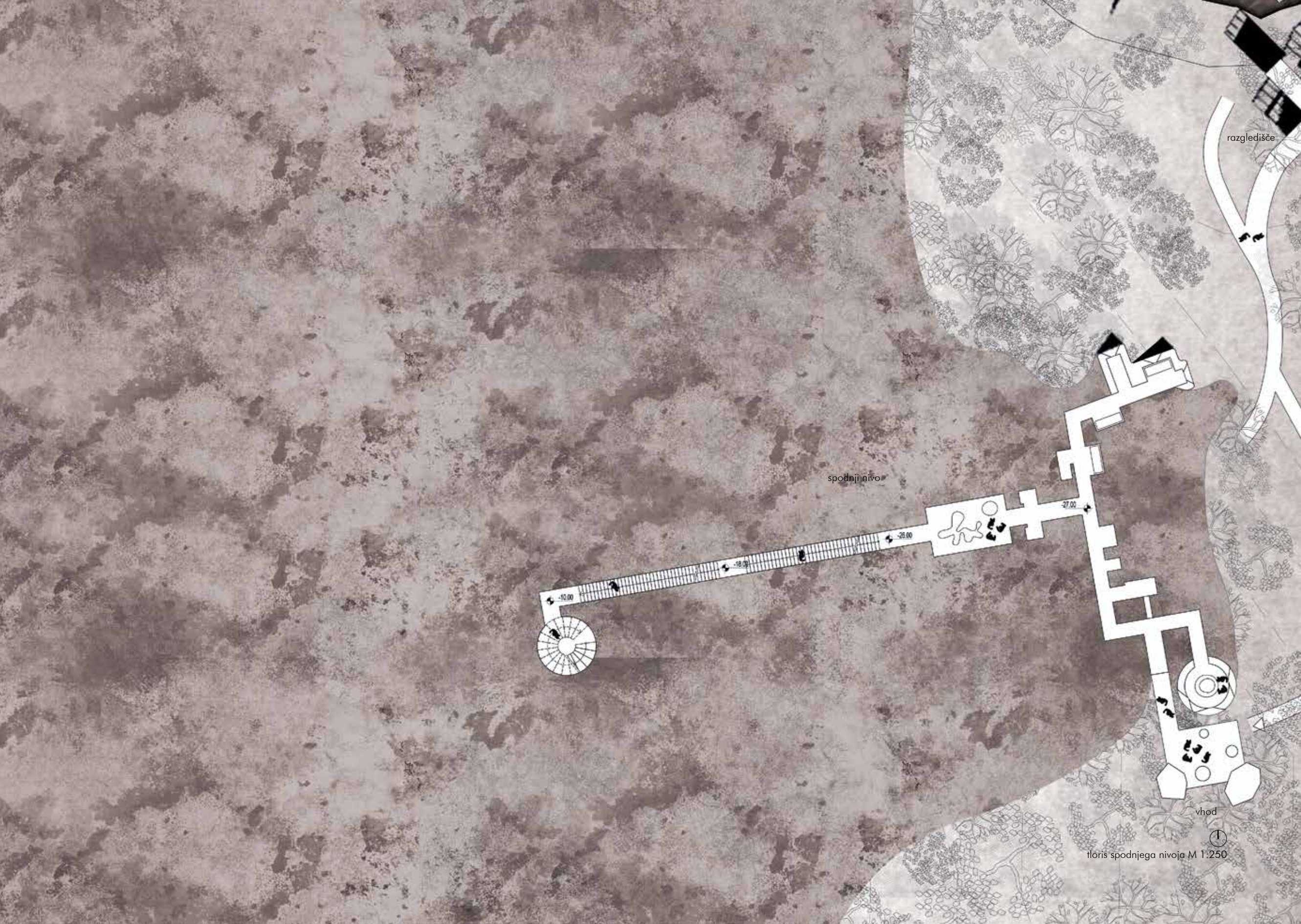
5.00

7.00

△ vhod

vhod spodnji nivo

↑
tloris srednjega nivoja M 1:250

razgledišče

spodnji nivo

vhod

↑
tloris spodnjega nivoja M 1:250

kovinske obloge (corten)
ponovna uporaba: 80-100%
tip uporabe: večvrednostno recikliranje
prihranek CO₂: 36,4 kg/m³

armaturne palice
ponovna uporaba: 80 - 100%
tip uporabe: ponovna uporaba
prihranek CO₂: 29,4 kg/m²

kovinski profili
ponovna uporaba: 90%
tip uporabe: manjvrednostno recikliranje
prihranek CO₂: 33,9 kg/m³

leseni profili
ponovna uporaba: 90%
tip uporabe: ponovna uporaba
prihranek CO₂: 2,3 kg/m²

¹ Vsi podatki o prihranku CO₂ izhajajo iz naslednjih virov:
- <https://www.recycling-magazine.com/>
- <https://www.woolmark.com/>
- Ditte Lysgaard Vind, Anders Lendager, *A Changemaker's Guide to the Future*, RealDania, 2019
- Nayana A Y, S. Kavitha, *Evaluation Of CO2 Emissions For Green Concrete*, International Journal of Civil Engineering and Technology (IJCIET), 2017
- *Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije*, Posoški razvojni center, 2014

naravni kamen - Iz okolice pripeljani bolderji, ki služijo kot urbana oprema

kovinske obloge poti in ploščadi - ponovno uporabljene corten plošče

NADALJNI KORAKI:

- izdelava geodetskega posnetka
 - posnetek obstoječega stanja
 - pridobitev projektnih pogojev
- konstrukcijska in tehnična sanacija obstoječega objekta
 - programska in finančna zasnova projekta
 - izdelava idejne zasnove

Bibliografija

- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
- Miroslav Kajzelj, *Bovška hiša, Ljudsko stavbarstvo od Učje do Trente*, Debora, Ljubljana, 1997
- Marvy Lah-Sušnik, Bojan Klemenčič, *Spomeniškovarstvene podlage za urbanistično urejanje v občini Tolmin*, Varstvo Spomenikov 31, 1989
- <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/what-is-the-circular-economy>
- *Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije*, Posoški razvojni center, 2014
- Per Olaf Fjeld, Sverre Fehn, *The Pattern of Thoughts*, The Monacelli Press, New York, 2009, str. 112
- <https://www.recycling-magazine.com/>
- <https://www.woolmark.com/>
- Ditte Lysgaard Vind, Anders Lendager, *A Changemaker's Guide to the Future*, RealDania, 2019
- Nayana A Y, S. Kavitha, *Evaluation Of CO2 Emissions For Green Concrete*, International Journal of Civil Engineering and Technology (IJCIET), 2017
- vsi ortofoto posnetki: atlas okolja (MOP, ARSO, GURS), [26.4.2017]

Strategija razvoja in trženja turizma v dolini soče, prostorski vidiki

avtor:
presledek.

projektna skupina:
Martin Kruh in Vid Zabel

© 2020 presledek. za koncept, risbe
in ostali vizualni material

